31 ՕԳՈՍՏՈՍ 2005 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 154 (3320)

Ազգ
Azg

«Վարդյա խաղեր» Ադրբեջանում

Ադրբեջանում ձերբակալվել է Վրաստանի այսպես կոչված ժողովրդավարական ուժերի ներկայացուցիչ Մերաբ Ձիբուտիան, որին ավելի վաղ Ադրբեջանի գլխավոր դատախազությունը որակել էր Հայաստանի հատուկ ծառայությունների աշխատակից: Հիշեցնենք, որ օգոստոսի 3-ին Ադրբեջանում իշխանությունը բռնի զավթելու փորձի մեղադրանքով ձերբակալվել էր ժողովրդական երիտասարդական թեւը համարվող «Ենի ֆիքիր» կուսակցության առաջնորդ Ռուսլան Բաշիրլին: Վերջինս հուլիսի վերջերին Թբիլիսիում գաղտնի բանակցություններ էր վարել իբր Հայաստանի հատուկ ծառայությունների գործակալներ Մերաբ Ձիբուտիայի, Գեորգի Իսմիրյանի եւ Վարդանի հետ: Սահմանն անցնելու պահին ադրբեջանցի իրավապահները Ձիբուտիայի մոտ չեն գտել անձը հաստատող փաստաթուղթ, փոխարենը հայտնաբերել են հայկական դրամ: Ադրբեջանական լրատվամիջոցները չեն հաղորդում, թե հայկական դրամով Ձիբուտիան ինչ պետք է գներ Բաքվում:

Հայաստանը դայխարելու է Կարս-Ախալքալաք-Թբիլիսի երկաթգծի շինարարության դեմ

Վարդան Օսկանյանը ԼՂ կարգավորման, ԱՊՀ գագաթաժողովի, ՄԱԿ-ի եւ ԵԱՀԿ բարեփոխումների, իր որդու մասին

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Պաշտոնական Երեւանը պայքարելու է Կարս-Ախալքալաք-Թբիլիսի երկաթգծի շինարարության դեմ՝ միջազգային հանրությանն ապացուցելով, որ այդ նախագիծն անիմաստ է: Երեկ մամուլի ասուլիսում արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանը հայտարարեց, որ «Վրաստանը եւ Ադրբեջանը բավարար իրավունք չունեն» ֆինանսական միջոցներ ներդնելու Հայաստանը շրջանցող այդ երկաթգծի շինարարության համար, քանի որ գոյություն ունի Կարս-Գյումրի երկաթգիծը, որը չի գործում, որովհետեւ Թուրքիան շարունակում է Հայաստանի ցամաքային շրջափակումը:

«Մենք անիմաստ ենք համարում սահմանափակ միջազգային եւ ներքին ֆինանսական ռեսուրսների ներդնումը նոր մայրուղու շինարարության մեջ», ասաց Օսկանյանը՝ հիշեցնելով, որ Հայաստանը պատրաստակամ է սկզբնական փուլում չօգտվելու Կարս-Գյումրի երկաթուղուց, սակայն պատրաստ է զուտ տարանցիկ փոխադրումների նպատակով երկրի տարածքը տրամադրել, որպեսզի երկաթուղային կապ հաստատվի Թուրքիայի, Վրաստանի եւ Ադրբեջանի միջեւ:

Մի քանի օր առաջ Վրաստանի արտգործնախարարը պատռնալի հայտարարություն էր հնչեցրել՝ հուսալ ընդգծելով, որ Թբիլիսին թույլ չի տա որեւէ պետության, այդ թվում Հայաստանին, խոչընդոտել Կարս-Ախալքալաք-Թբիլիսի երկաթուղու շինարարությունը: Վարդան Օսկանյանը կրկնեց, որ տարածաշրջանային նախագծերով հնարավոր չէ վախեցնել Հայաստանին, եւ եթե նույնիսկ Կարս-Ախալքալաք-Թբիլիսի երկաթգիծը կառուցվի, «Հայաստանը չի անհետանա քարտեզից, կշարունակի զարգանալ»:

Տես էջ 3

Հայաստանում կբացվի Արգենտինայի դեսպանություն

Օգոստոսի 30-ին ՀՀ ԱԳ նախարար Վարդան Օսկանյանն ընդունեց երկօրյա պաշտոնական այցով Հայաստանում գտնվող Արգենտինայի արտաքին գործերի, միջազգային առեւտրի եւ պաշտամունքի նախարար Ռաֆայել Անտոնիո Բիելսային, տեղեկացնում է ՀՀ ԱԳՆ մամուլի եւ տեղեկատվության վարչությունը:

Կողմերն անդրադարձան հայ-արգենտինյան հարաբերությունների արդի վիճակին ու զարգացման հեռանկարներին, ընդգծելով, որ երկու երկրների միջեւ առկա բարեկամական հարաբերությունների մեջ մեծ դեր է վերապահված արգենտինահայ համայնքին:

Վ. Օսկանյանն ընդհանուր գծերով ներկայացրեց Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության կարգավորման վերջին զարգացումները:

Հայ-արգենտինյան քաղաքական եւ առեւտրատնտեսական հարաբերությունների ներուժը առավելագույնս համակարգելու եւ օգտագործելու համատեքստում կողմերն անհրաժեշտ համարեցին Հայաստանում Արգենտինայի դեսպանության բացումը:

Հանդիպման ավարտին նախարարները համաձայնագիր ստորագրեցին Հայաստանի Հանրապետության եւ Արգենտինայի Հանրապետության միջեւ բույսերի պաշտպանության եւ ֆիտոսանիտարական կարանտինի բնագավառներում համագործակցության մասին:

Անդրանիկ Միհրանյան. «Կազանի հանդիպումը դատապարտված էր ձախողման»

Մոսկվաբնակ քաղաքագետ Անդրանիկ Միհրանյանն, ըստ ադրբեջանական «Թրենդ» գործակալության, կարծիք է հայտնել, որ Հայաստանի եւ Ադրբեջանի նախագահների հանդիպումը դատապարտված էր ձախողման, քանի որ Ադրբեջանում խորհրդարանական ընտրությունների նախօրեին շատ դժվար կլիներ ինչ-որ բան պայմանավորվելը, դա գիտակցում էին Ալիեւն ու Քոչարյանը: Միհրանյանը կարծում է, որ հակամարտող կողմերը կարգավորման հասնելու հարցում «ոչինչ չեն կարող անել»:

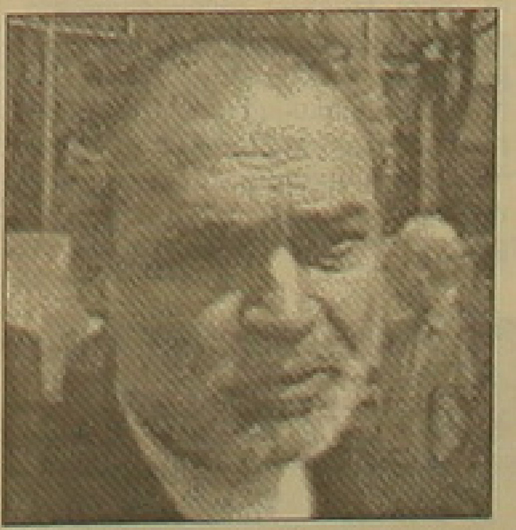

«Տվյալ դեպքում լուծումը կամ կարող է պարտադրել միջազգային հանրությունը, կամ էլ կպահպանվի ստատուս քվոն: Այս իրավիճակը կարող է շարունակվել այնքան ժամանակ, քանի դեռ կողմերից մեկը չի համարի, որ բավականաչափ ուժեղ է, որպեսզի ռազմական ճանապարհով լուծի խնդիրը», նշել է քաղաքագետը: Հիշեցնելով Իլհամ Ալիեւի ռազմատենչ հայտարարությունները, Միհրանյանը չի բացառել, որ Ադրբեջանը կփորձի ռեւանշի հասնել:

Քանի դեռ գերտերությունները հակամարտության կողմերին չեն պարտադրել «փոխզիջումային որոշում», «Հայաստանի եւ Ադրբեջանի իշխանություններին դժվար է սեփական ընտրազանգվածին բացատրել, թե ինչու են գնում նման ոչ շահավետ զիջումների»:

Անդրադառնալով Ռուսաստանի դերին, Միհրանյանը նկատել է. «Ռուսաստանն ունի շատ սահմանափակ ֆինանսական, տնտեսական եւ ռազմաքաղաքական հնարավորություններ: Այսօր ռուսական պոտենցիալը հնարավորություն չի տալիս անելու ավելին, քան անում է: Ռուսաստանը շատերի համար դադարել է դիտարկվել երկիր, որտեղ գտնվում է Ղարաբաղյան կարգավորման բանալին»:

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ՔՆՆԱՐԿՈՒՄՆԵՐ

Ո՞ւմ հավատալ

Սահմանադրության փոփոխությունների ԱԺ քննարկումներում առայժմ համաձայնության մթնոլորտ չստեղծվեց: Ինչպես բոլոր մեծումանր առիթները՝ առայժմ այդ քննարկումներն ընդդիմությունն օգտագործում է իշխանությանը քննադատելով, իսկ իշխանությունը մատնացույց է անում ընդդիմության ապակառուցողականությունը:

Ինչպես եւ նախորդ օրը, նույն հարցերի վերաբերյալ դարձյալ գրանցվում էին ընդդիմության եւ կոալիցիայի բացարձակապես իրար հակադիր տեսակետները. հեռուստաէկրանի մոտ նստած խեղճ ՀՀ քաղաքացի, նախագծի անցումային դրույթներում չկա այնպիսի հանձնարարական, որ նա անպայման պետք է անսա կոալիցիոն տեսակետներին, ընդդիմությունն էլ կարծես պակաս համոզիչ չի խոսում, իսկ հանրաքվեի գնալու է ինքը: Եվ չնայած Հրանուշ Հակոբյանի շատ տեղին դիտարկմանը, թե սահմանադրության նախագիծը մի խումբ մարդիկ չեն ընդունելու, այլ ՀՀ քաղաքացիները, այնուամենայնիվ՝ այդ միտքն առայժմ խոսք տեսական է հնչում, քանի որ ում կողմից հույսով են ստանալ կոալիցիոն գործընկերները նոյեմբերի վերջին սպասվող հանրաքվեին՝ նույնիսկ օրաթերթերում հրապարակված նախագիծ չեն ունեցել մինչեւ հիմա իրենց ձեռքի տակ: Լսելով մի կողմից «հակակշիռներ չեն ստեղծված», «նախագահի լիազորությունները չեն նվազեցված», «նախկին ավանդույթներով գործելու բոլոր լծակները պահպանված են», եւ մյուս կողմից՝ «ստեղծվել են զսպման մեխանիզմները», «նախագահի լիազորությունները նվազեցված են», «սեղանին դրված լավագույն փաթեթն է» հակադիր տեսակետները՝ հեռուստադիտողը չի կարող նայել իր ձեռքին գտնվող նախագծին, գտնել համապատասխան դրույթը եւ փորձել ինքնուրույն լուծել «ու՞մ հավատալ» գլուխկոտրուկը:

Իսկ Ջանի Բուքիքիոն իր վենետիկյան հեռվից գալում էր, որ սահմանադրական փոփոխությունների նախնական քննարկման գործընթացը բավականաչափ թափանցիկ տեղի չի ունեցել, եւ զգուշացնում էր, թե Վենետիկյան հանձնաժողովը պատասխանատու չէ մեր քաղաքական ընտրության համար եւ չի երաշխավորում, որ տեքստի ընդունումից հետո ձեռք կբերվի ժողովրդավարություն: Կարծես արդեն տասը տարի մենք չենք ականատեսը մեր առաջին սահմանադրության չգործող-չաշխատող շատ դրույթների:

Տես էջ 2

«Հանրաքվեի հարցը պետք է դիտարկել կարգավորման մյուս տարրերից անջատ»

Ադրբեջանի արտգործնախարարը հրաժարվել է պատասխանել լրագրողների՝ Լեռնային Ղարաբաղի կարգավիճակը որոշելու համար հանրաքվե անցկացնելու հնարավորության հարցին, նկատելով, որ այդ հարցը պետք է դիտարկվի հակամարտության կարգավորման մյուս տարրերից առանձին: «Պրահայի գործընթացի շրջանակներում քննարկվում են հակամարտության կարգավորման 7-9 տարրեր, որոնց տարրերի շուրջը կա առաջընթաց: Բանակցությունների օրակարգում են օկուպացված տարածքների ազատման, փախստականների վերադարձի, Ադրբեջանի եւ Նախիջեւանի հաղորդակցության վերականգնման հարցերը», Էլմար Մամեդյարովի խոսքերը մեջբերում է «Ազատությունը»:

«Կատրինա» մրրիկը տասնյակ զոհեր է պատճառել, խզել հաղորդակցությունները

ԱՄՆ-ի հարավում՝ Միսիսիպիի, Ֆլորիդիայի, Ալաբամայի եւ Լուիզիանայի նահանգներում մոլեգնող «Կատրինա» մրրիկը հեղեղումներ է առաջացրել մի շարք վայրերում՝ բերելով 8,5 մետրանոց ալիքներ եւ մոտ 75 սմ տեղումներ: CNN հեռուստաընկերության տվյալներով, տարածաշրջանում անչափ դժվարացել է ավիաընկերությունների աշխատանքը: Հարյուրավոր չվերթեր հետաձգվել են: Փակ են Նոր Օռլեանի, Բատոն Ռուժի, Բիլոքսիի, Մոբայլի, Պենսակոլի օդանավակայանները:

REUTERS/ARMENPRES

Հասկարտես շատ են տուժել «Դելտա էյրլայնզ», «Իգան» եւ «Նորթուեսթ էյրլայնզ» ավիաընկերությունները: Ավիափոխադրումներով զբաղվող ընկերությունների բաժնետոմսերն էժանացել են 2,5-3 տոկոսով: Թանկացել են նավթն ու նավթամթերքները: Ընդհանուր կորուստները կազմում են 65 միլիարդ դոլար:

Առաջիկայքեդ պետ գործակալության նախնական տվյալներով, զոհվել է 70 մարդ: Միայն Միսիսիպիում զոհերի թիվը 54 է: Որոշ բնակավայրեր ջրածածկ են եղել: Լուիզիանայի խոշորագույն քաղաք Նոր Օռլեանի կենտրոնական փողոցներում ջրի բարձրությունն անցել է 3 մետրից: Փլուզվել են բազմաթիվ շենքեր: Միակ փոխադրամիջոցը մոտորանավակներն են:

Լուիզիանայի, Միսիսիպիի եւ Ալաբամայի ընդարձակ շրջաններ զրկվել են հեռախոսակապից: Կապի խզման գլխավոր պատճառները են հեղեղումները եւ էլեկտրամատակարարման խափանումները:

Վերջին տեղեկությունների համաձայն, ԱՄՆ տարածքի խորքը հասած «Կատրինա» մրրիկի ուժգնությունը նվազել է: Փոթորիկների հետազոտման ազգային կենտրոնը ներկայիս մրրիկի վտանգավորության աստիճանը 3-րդից իջեցրել է առաջինի:

Պ. Ռ.

Ընթացիկ

Արվեստի վաստակավոր գործիչ, ռեժիսոր, մանկավարժ, պրոֆեսոր Հրայր Աշոտյանն այս օրերին զբաղված է մաշտոցյան գրերի գյուտի 1600-ամյակին նվիրված «Ձոն Մաշտոցի» թատերականացված ներկայացման բեմադրությամբ, որը տեղի կունենա հոկտեմբերի 8-ին՝ Էջմիածնի Սբ. Հռիփսիմե վանքի բակում: Մեր զրույցի նպատակը վերջին ժամանակներս Հայաստանում կազմակերպվող զանգվածային միջոցառումների, փառատոների ու հանդիսությունների կազմակերպչական ու բեմադրական [illegible] վերաբերյալ նրա կարծիքն իմանալն էր: Ինչի՞ հետեւանք է դա՝ [illegible]

սողորսային բաժնի ազգությամբ հայ վարիչը մոտեցել է նրան ու ասել. «Ասում են՝ Հայաստանը աղքատ երկիր է, այս ի՞նչ միջոցառում էիք կազմակերպել, ինչ՞ ծախսեր են արվել»: Իրականում այդ ամենն արվել էր չնչին գումարներով, ինչպես Աշոտյանն է ասում, հայկական սովորության համաձայն միջոցառման մասին խոսվում է մի քանի տարի, բայց ամեն ինչ արվում է վերջին 10-15 օրերին:

Վերջերս մամուլում հնչեցին [illegible] արժանացած «Ոսկե ծիրան» միջազգային կինոփառատոնի բացման եւ փակման արարողությունների կազմակերպչական ու բեմադրական թերությունները [illegible] Աշոտյանը նշեց, որ

[illegible] անձնավորություն չի կարող հաջողության հասնել: Մենք ունենք լավ ռեժիսորներ, սակայն [illegible] զբաղվում դրանով, որովհետեւ դա [illegible] է: [illegible]

Հանդիսություններ ու փառատոներ կազմակերպելն ամեն մարդու խելքի բանը չէ

բեմադրիչների, գեղարվեստական ճաշակի, թե՛ ֆինանսական միջոցների բացակայության:

«Մասսայական հանդիսությունների ռեժիսուրան հարյուրավոր երգիչ- երգչուհիների բեմ բարձրացնելն ու ֆոնոգրամա միացնելը չէ, նույնիսկ ամենասովորական համերգի ռեժիսուրան պետք է ունենա երաժշտական դրամատուրգիա, դինամիզմի զարգացում, որ պետք է բխեն համերգի բովանդակությունից: Ով կարծում է, թե ամեն ոք կարող է հանդիսություններ ու փառատոներ կազմակերպել, սխալվում է: Դրա համար անհրաժեշտ են բեմադրական տաղանդ ու փորձ, հսկայական ջանքեր, մտածողություն, երաժշտական դրամատուրգիայի ու տարածքի զգացողություն, հետաքրքրական սցենար:

Ես երջանիկ եմ, որ բեմադրել եմ 7 «Էրեբունի-Երեւան» տոնական բացօթյա ներկայացումները: Այն ժամանակ Կարեն Դեմիրճյանը մեծ նախանձախնդրությամբ էր վերաբերվում դրանց, նրա հետ նաեւ քաղաքային իշխանության ղեկավարները, ինչը թույլ տվեց ստեղծելու յուրօրինակ ներկայացումներ՝ հատուկ ռեժիսուրայով ու դրամատուրգիայով: Վերջին տարիներին Երեւանի քաղաքապետարանը փորձեց վերականգնել այդ ավանդույթը, սակայն ներկայացման բեմադրությունը գոնե ինձ անհասկանալի է՝ անիմաստ վազվզոցներ, երգ ու պար ստադիոնում, չկա ռեժիսուրա, դրամատուրգիա, նպատակ ու գերխնդիր:

Մեր օրերում ով ինչ ուզում անում է, եւ այդ համապատկերում ես հպարտ եմ, որ ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի պատվերով բեմադրել եմ ներկայացումներ նվիրված Գլաձորի համալսարանի 700-ամյակին, ինչպես նաեւ Դավիթ Անհաղթի, Հովհ. Թումանյանի մոսկովյան հոբելյանական հանդիսությունները, որոնք կարեւոր տեղ են գրավում իմ բեմադրական գործունեության մեջ», ասում է Աշոտյանը:

Առաջին համահայկական խաղերի ավարտին Ֆրանսիայի մշակույթի նախարարության

այդպիսի հանդիսությունները պետք է բեմադրել թատրոնի սկզբունքով, հանդիսատեսի հետ անմիջական շփում ստեղծելով, ինչը չափազանց բարդ է: Կինոռեժիսորներն ու տեսահոլովակներ նկարահանողներն իրենց կադրերը ստեղծում են մի քանի օրում, մինչդեռ հանդիսատեսի հետ կենդանի հաղորդակցություն ստեղծվում է մի քանի ժամում:

Աշոտյանը շատ է հավանել վերջերս օպերայի դահլիճում կայացած Անդրեի մենահամերգը, որն աչքի է ընկել ռեժիսուրայի, երաժշտական դրամատուրգիայի, ձեւավորման եւ պլաստիկայի ներդաշնակությամբ: Համերգի ռեժիսորը, նրա ասելով, տակավին երիտասարդ է, սակայն նրա հաջողությունն արդեն ակնհայտ է:

Երեւանի թատերական ինստիտուտում նրա ղեկավարած մասսայական հանդիսությունների ռեժիսուրայի կուրսը եկող տարի կավարտի եւ կդառնա այդ մասնագիտացմամբ առաջին հոսքը:

«Եթե մասսայական հանդիսությունների ռեժիսորը չունենա փայլուն կրթություն, չիմանա կերպարվեստ, հայոց պատմություն, երաժշտություն, գրականություն, մի խոսքով չլինի բազմակողմանի զարգացած

այդպիսի սպորտային եւ համերգային համալիրներ, եթե դա վերազինվի, կլինի Եվրոպայի լավագույն համերգասրահներից մեկը», նշում է նա:

Աշոտյանին զարմացնում է, որ «Այրարատ» կինոթատրոնի թալանված ու կողոպտված սրահները արդեն մի քանի տարի դարձել են առեւտրի կենտրոն, մինչդեռ դրանք կարելի էր վերածել համերգային հոյակապ սրահների: Բարձր մակարդակի միջոցառումներ մեզանում ցանկանում են բոլորը, բայց դրա համար մատը մատին չեն խփում: Նրան ապշեցնում է, որ անճաշակ ու գռեհիկ շատ միջոցառումներ ունենում են հովանավորների մեծ շարք, մինչդեռ կարեւոր նշանակության հանդիսությունները, որոնցից մեկն էլ մաշտոցյան գրերի գյուտի 1600-ամյակին նվիրված թատերական ներկայացումն է, անցկացվում են հիմնականում պետբյուջեից հատկացված միջոցներով, որոնք բավականին քիչ են այդպիսի լայնածավալ միջոցառում կազմակերպելու համար:

«Մեզանում հովանավորչությունը զարգանում է այլ կերպ, ավելի շատ գործում են բարեկամական կապերը եւ ոչ թե գործի կարեւորության գիտակցումը: Իմ համոզմամբ, առաջնայինը պետք է լինի ոգեղենը, այլ ոչ նյութականը: Երբեմն անհայտ երգչուհիների այնպիսի շքեղ գովազդային ցուցանակներ ենք տեսնում, որպիսիք չեն եղել նույնիսկ Գոհար Գասպարյանի կամ Արամ Խաչատրյանի համերգներից առաջ:

Զայրացուցիչ է, որ մեզանում ամբողջապես արժեզրկվել է էլիտար բառը, ամեն օր հեռուստատեսությամբ գովազդվում են էլիտար կոչից, սրճարան, ջուր, պաղպաղակ, ռեստորան: Իսկական էլիտան եղել են մեր մեծերը՝ Վահրամ Փափազյանը, Մարտիրոս Սարյանը, Վիկտոր Համբարձումյանը, որոնք երբեք չեն խոսել դրա մասին: Ժողովուրդն ինքն է որոշում, թե ո՞վ է էլիտան», ասում է Հրայր Աշոտյանը:

ՌՈՒԶԱՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Ո՞ւմ հավատալ

1-ին էջից

Թափանցիկություն ապահովելու փորձ է նաեւ խորհրդարանական քննարկումների ուղիղ հեռարձակումը, որը, սակայն, չի ծառայում իր հիմնական նպատակին՝ լայն հեռուստադիտողի իրազեկմանը, քանի որ նա մինչեւ այժմ ծանոթ չէ բուն նախագծին: Բնակչության մեծ մասի համար այդ քննարկումները մնացին «թամաշայի» նման մի բան՝ ընդդիմության եւ կոալիցիայի մրցակցություն խորհրդարանում՝ կոալիցիան մատնացույց էր անում ընդդիմության ապակառուցողականությունը, ընդդիմությունը խոսում էր ապօրինի իշխանությունների, արտահերթ ընտրությունների անհրաժեշտության եւ նախագծին «ոչ» ասելու մասին: Իրականությունն այն է, որ ընդդիմությունը վաղուց է սպառել արտահերթ ընտրություններ կազմակերպելու իր քաղաքական ռեսուրսը՝ Ա. Սադոյանի վերջին անմարդ հանրահավաքը վկա, իսկ իշխանությանը չհավատալու եւ հանրաքվեին չգնալու պատճառ ժողովուրդն, այնուամենայնիվ, ունի. մինչեւ հիմա իրեն բացարձակապես պաշտպանված չի զգացել հին սահմանադրության ոչ պակաս մարդասիրական դրույթներով: Նոր նախագծի մասին էլ պատկերացում չունի: Իսկ թե ինչու տեսակ-տեսակ սեմինարների, անկապ ճամփորդությունների վրա մեր պատգամավորներն ու խորհրդարանականները բավական մեծ ֆինանսական միջոցներ ծախսելով՝ մինչեւ այժմ չեն նախաձեռնել մի 200 հազար օրինակով (գոնե ամեն ընտանիքին՝ մեկը) սահմանադրության նոր նախագծի տպագրությունը, մնում է անհասկանալի, եթե մանավանդ այդքան օրախնդիր են համարում դրա ընդունումը: Եվրոինտեգրման հանձնաժողովի բազմաչարչար նախագահ Տիգրան Թորոսյանը, որն այնքան ջանք է դրել սահմանադրության բարեփոխման գործընթացում, մեր այս հարցադրումն անկեղծ չհամարեց, գտնելով, որ պարտադիր չէ 200 հազար մարդ կարդա նախագիծը: Դրա համար, ըստ նրա, կա քաղաքացիական հասարակություն, որն ակտիվորեն մասնակցել է քննարկումներին: Այսինքն՝ ում համար որ ստեղծվում է սահմանադրությունը, ում պետք է պաշտպանի՝ նա տեղյակ չպե՞տք է լինի դրանից: Սա սովորական հայ մարդու սահմանադրությունն է, իսկ քաղաքական «էլիտան» (ընդդիմություն եւ իշխանություն), ընդամենը հայ մարդու հանձնարարությամբ է իրականացնում կառավարելու գործառույթներ, այդ թվում՝ բարեփոխում այն սահմանադրությունը, որը երկրինն ու նրա հասարակ քաղաքացունն է: Հուսով ենք, որ նոր նախագծի չմիջնորդավորված իրազեկման բացը կլրացվի մինչեւ հանրաքվեն՝ բնականաբար ԱԺ-ում եթե անցնի:

Հինգ հազար բառ

«Օրինաց երկիր» խմբակցության պատգամավոր Մեխակ Մխիթարյանը չի ալարել ու հաշվել է սահմանադրության փոփոխությունների նախագծի տեքստի բառերը՝ ուղիղ 5 հազար բառ, ավելի քիչ, քան եվրոպական մի շարք երկրների սահմանադրություններում է: Ահա այսպիսի կառուցողական աշխատանք:

Սահմանադրությունից կարեւոր

Երեկ սահմանադրության փոփոխությունների խորհրդարանական քննարկումների շարունակությունն սկսելուց մի փոքր անց նախագահությունից հեռացավ եւ այլեւս չվերադարձավ ԱԺ նախագահ Արթուր Բաղդասարյանը: Ասում են նա մեկնեց ԱՄՆ-ն՝ երեւի մեր սահմանադրական փոփոխություններից ավելի կարեւոր հանդիպումների:

Ծաշ եւ հաց

Սահմանադրական փոփոխությունների նախագիծը խորհրդարանում մի քանի որակումների արժանացավ, ինչը թարմացրեց լրագրողներին. «հաստ կողերով հաց» (Մեխակ Մխիթարյան), «ճաշ», «վաշից վասպարագույն» (Շավարշ Քոչարյան) «լավագույն փաթեթ» (Լ. Մկրտչյան):

ՄԱՐԻՆԵ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

ՕՊԵՐԱՏԻՎ ՏԵՂԵԿՆԵՐ

Դանակահարություն «Օմեգա» գիշերային ակումբում

Ոստիկանության կենտրոնական բաժին հիվանդանոցից հաղորդվել է, որ պարանոցի ու թիկունքի մասերում սուր-կտրող գործիքից ստացած վնասվածքներով «Օմեգա» գիշերային ակումբի մոտից իրենց բաժին է տեղափոխվել Արթուր Հ.-ն: Նույն օրը ոստիկանության աշխատակիցների բացատրական աշխատանքների շնորհիվ բաժին է ներկայացել 1975 թ. ծնված Գագիկ Գ.-ն եւ հայտնել, որ ինքն է դանակահարել Արթուր Հ.-ին: Դանակն առգրավված է, Արթուր Հ.-ն ծերբակալված, քննությունը վարում է համայնքի դատախազությունը:

Հարսն աթոռով «դաս» տվեց սկեսուրին

Սեւան քաղաքի հիվանդանոցից հաղորդվել է, որ գլխի պատռվածքով իրենց մոտ է տեղափոխվել Սաթենիկ Գ.-ն: Նույն օրը տանը, վիճաբանության ժամանակ Սաթենիկ Գ.-ի գլխին աթոռով հարվածել եւ վնասվածքներ է պատճառել հարսը՝ 1967 թ. ծնված Մարինե Ս.-ն: Կատարվում է հետաքննություն:

Մ. Մ.

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության ԺԳ տարի

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010 Հանրապետության 47
ֆաքս 374 1 562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am

Գլխավոր խմբագիր
ՀԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔՅԱՆ /հեռ 521635

Խմբագիր
ՊԱՐՈՒՅՐ ՀԱԿՈԲՅԱՆ /հեռ 529221

Լրագրողների սենյակ /հեռ 581841

Համակարգչ. ծառայություն /հեռ 582483

Շուրջօրյա լրահավաք ծառայություն
/հեռ 529353

Համակարգչային շարվածքը «Ազգ»-ի
Թերթի նյութերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսությամբ առանց խմբագրության գրավոր համաձայնության խստիւ արգելւում են համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում

"AZG" Daily NEWSPAPER
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Կարծում ենք՝ այլեւս չեն կառուցի...

Եթե մեր պաշտոնյաներն ուզում են՝ աշխատում են: Պարզապես նրանց ժամանակ առ ժամանակ պետք է «անհանգստացնել», որ իրենց պարտականությունները կատարեն: Զարենցի 9 հասցեում արդեն իսկ մեկ անգամ քանդված ապօրինի երկու ավտոտնակները կրկին կառուցվել էին, սակայն 2 օր առաջ կրկին քանդվեցին: Եթե կարելի էր հողին հավասարեցնել առաջին ահազանգի դեպքում, հետաքրքրական է, թե ինչո՞ւ չարվեց: Եվ նաեւ հետաքրքրական է, թե այժմ այդ շատ նեղ բակը, որը վերածվել է շինարարական աղբի հրապարակի, Կենտրոնի թաղապետարանը եւ նաեւ ապօրինի կառույցի տերը ինչո՞ւ չեն մաքրում ու բակը նախկին տեսքին բերում: Թե՞ սպասում են, որ բակի երեխաները հիմա էլ ոտքերը կամ ձեռքերը կոտրեն այդ քարերը շրջանցելիս:

Վաղ առավոտից խմբագրությունը Զարենցի 9 հասցեի անունից բնակիչներից միայն շնորհակալական խոսքեր էր ստանում եւ խոստանում թերթի հետ պայքարել անօրինականությունների դեմ:

Մ. Մ.

Ընթացիկ

Հանրակրթական դպրոցի խնդիրները չեն մեղմանում

«Դրամահավաքությունը թափանցիկ պիտի լինի»

Երեւանի դպրոցների տնօրենների ավանդական օգոստոսյան խորհրդակցությունը, կրթության նախարարի, փոխքաղաքապետի, Երեւանի քաղաքապետարանի վարչության պետի, ԱԺ կրթության, գիտության, մշակույթի եւ երիտասարդության հարցերի հանձնաժողովի նախագահի մասնակցությամբ, անդրադարձավ ուսումնական կյանքի բոլոր խնդիրներին: Պաշտոնյաների լավատեսությանը հակառակ ուսուցիչների մի մասն ամենեւին հակված չէր նման տրամադրության:

Սիամանթոյի անվան թիվ 162 դպրոցի տնօրեն **Սիլվա Հակոբյանի** համոզմամբ՝ «Եվ ուսումնական պլանները, եւ պետական ծրագրերը, եւ դասագրքերի բովանդակությունը, եւ ֆինանսավորումը, հանրակրթական դպրոցն ընդհանրապես, հիմնովին վերափոխման, վերանայման կարիք ունեն:

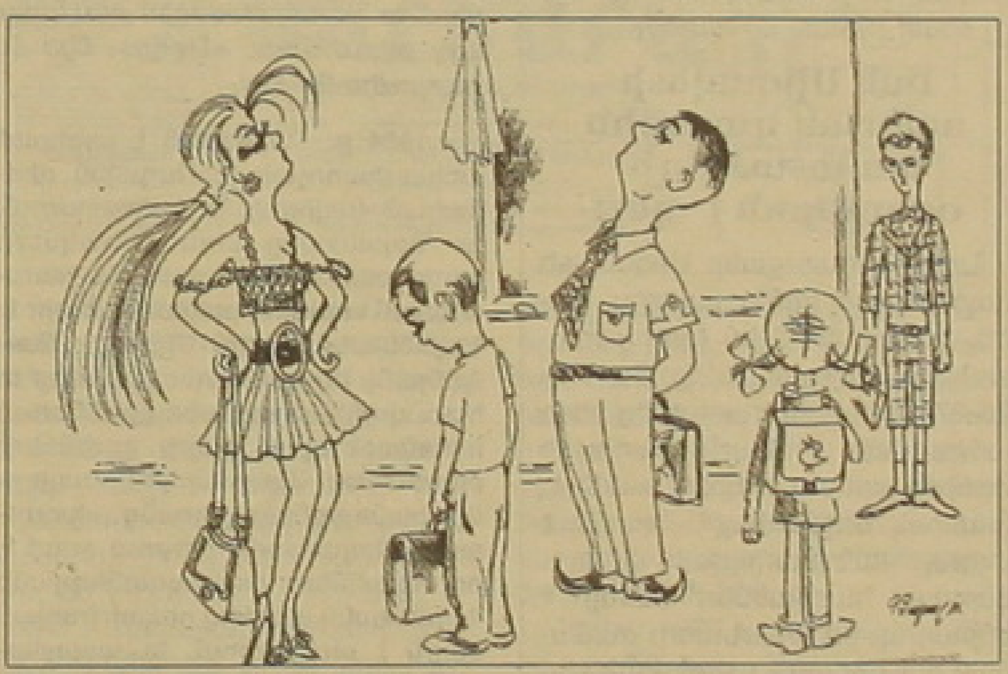

Թոշակառուներին կփոխարինեն ատեստավորվածները

Ատեստավորման ցանցից հետո այժմ կրճատումները դպրոցներում կատարվելու են միայն կենսաթոշակառուների հաշվին: Քաղաքապետարանի կրթության վարչության պետ **Օնիկ Վաթյանի** հրահանգ-հանձնարարականի համաձայն, դպրոցի տնօրեններն առաջիկայում ոչ մի նոր կադր «դրսից» չեն ընդունի, թոշակի անցած ուսուցիչներին փոխարինելու են միայն ատեստավորմամբ կրճատված ուսուցիչները: Դա նշանակում է, որ առաջիկայում մանկավարժական պետական ու մասնավոր բուհեր ավարտած շրջանավարտները աշխատանքի տեղավորվելու ոչ մի հավանականություն չեն կարող ունենալ: Ակնհայտորեն վարկաբեկվում է ատեստավորման կարեւոր «դրույթներից» մեկը: Բազմաթիվ ուսուցիչներ աշխատանքից ազատվեցին, որովհետեւ մասնավոր եւ ոչ պետական բուհ էին ավարտել, եւ ըստ ատեստավորման «տրամաբանության», ուսուցման բարձր որակ չէին կարող ապահովել: Նոր տրամադրությունների համաձայն, այս ուսուցիչները կրկին կարող են վերադառնալ հարկադրաբար լքած աշխատավայրերը:

Ուսումնական տարվա նախաշեմին դարձյալ կրքահարույց է դարձել դպրոցական համազգեստի խնդիրը: Դպրոցն իրենց զավակին թանկ ու նորաձեւ հագուստով ցուցադրելու միջոց է դարձել շատ ծնողների համար: «Գուցե թե միանման համազգեստ կրելու հնարավորությունը կապվում է սոցիալական խնդիրների հետ, բայց որ դաստիարակչական մեծ նշանակություն ունի, կասկած չկա: Հագուստի ազատ ընտրությունը, չեմ կարծում, որ դրական է անդրադառնում աշակերտների վրա: Երեխաները նայում են, թե ով ինչպես է հագնվում», ասում է **Սիլվա Հակոբյանը**: Թիվ 115 դպրոցի տնօրեն **Աիդա Մնացականյանը** նույն համոզման է, որ պետք է պետականորեն լուծվի աշակերտների՝ միանման համազգեստ կրելու խնդիրը, որպեսզի երեխաները «չշերտավորվեն» նաեւ ըստ հագուստների: Իսկ պետությունն այս խնդրին միջամտելու տրամադրություններ չի արտահայտում: Տեղական իշխանության միակ միջամտությունը, թերեւս, վարչության պետի հրահանգն էր դպրոցի տնօրեններին՝ ոչ մի կերպ հանգամանքության չնախաձեռնել դպրոցական համազգեստի համար: Մտավախությունը դարձյալ ժամանակակից դպրոցի խոցն է՝ դրամահավաքությունը: Դպրոցների տնօրենները միանման համազգեստ ունենալու խնդիրը կարող են օգտագործել իբրեւ փող աշխատելու միջոց:

Կամավոր օգնեք դպրոցին

Պետբյուջեն ամեն տարի դպրոցների պահպանության համար որոշակի գումարներ է հատկացնում: Այս տարի պետությունը, ըստ Վաթյանի, մոտ 6 անգամ ավելի ներդրում է նախատեսել այդ նպատակին, քան անցած տարի: Եվ անցած տարի 8 անգամ շատ նախորդ տարվանից: Սակայն հանրակրթական հաստատությունների համար դրամահավաքությունը մշտական պրոբլեմ է մնում: Այս մասին հիշատակեցին եւ՛ կրթության նախարարը, եւ՛ վարչության պետը: «Եթե մի շինարար ծնող, ասենք, 10 կգ կավիճ է տալիս դպրոցին, դրա մեջ ոչինչ չկա: Խոսքը ստվերային դրամահավաքության, պարտադրանքի մասին է: Ծնողական օգնությունները պիտի լինեն կամավոր, թափանցիկ, ծնողները պիտի իմանան, թե ինչի վրա է ծախսվում իրենց տված ամեն լուման»: Դպրոցին կամավոր օգնելու նույնօրինակ կոչ արեց եւ կրթության նախարարը:

ԿԱՐԻՆԵ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

Ինչպես սովորել պատգամավոր դառնալ

Անկարեւոր մանրամասն

Խորհրդարանական գործունեության 15-ամյակը մայրաքաղաքի դպրոցները նշանավորելու են յուրովի: Սեպտեմբերի վերջին տասնօրյակում մայրաքաղաքի բոլոր դպրոցներում խորհրդարանական դասեր կանցկացվեն: Ընդ որում, տարրական, միջին եւ բարձր դասարանների համար առանձին թեմաներ են մշակվել, որ սեպտեմբերի առաջին շաբաթը կհանձնարարվեն Երեւանի դպրոցներին:

Խորհրդարան մուտք գործելու երաշխիքների ու միջոցների ուսուցումը, որ կարող են ուսուցանել միայն ազգի ընտրյալները, այդ դասընթացներում նախատեսված չէ:

Կ.Գ.

Ցավակցություն

Խաչատուր Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի ռեկտորատը եւ կուլտուրայի ֆակուլտետի դեկանատը խորապես ցավակցում են կուլտուրայի ֆակուլտետի դեկանի տեղակալ Գեւորգ Թադեւոսյանին նրա սիրելի մոր՝

Սարվանուշ Թադեւոսյանի

մահվան կապակցությամբ:

Հոգեհանգիստը՝ օգոստոսի 31-ին, ժամը 18:00-ին՝ Երեւան, Վերին Չարբախ 2-րդ փողոց, 113 տուն հասցեով:

Թաղումը՝ սեպտեմբերի 1-ին, ժամը 14:00-ին, նույն հասցեից:

Դասի տուր կամ ներողություն խնդրիր

Երեւանի քաղաքապետարանի աշխատակազմի կազմակերպչական բաժնի առաջատար մասնագետի թափուր պաշտոնի համար մրցույթ էր անցկացվում երեկ: Այդ պաշտոնի անձնագրի պահանջներից մեկի համաձայն (ունի համակարգչով եւ ժամանակակից այլ տեխնիկական միջոցներով աշխատելու ունակություն), ստուգվեց հավակնորդների՝ համակարգչով աշխատելու ունակությունը եւ միայն մեկ հոգու թույլատրվեց մասնակցել հետագա մրցույթին: Իհարկե, դա հանձնաժողովի որոշելիքն է, բայց ինչո՞ւ մյուսներին՝ համակարգչին վաս տիրապետողներին, անազնվության եւ ըստ էության կեղծ փաստաթուղթ ներկայացնելու մեղադրանք ուղղել, որովհետեւ գրել են, թե տիրապետում են համակարգչային Word ծրագրին, ինչպես վարվեց հանձնաժողովի տղամարդ անդամներից մեկը, կարծեմ՝ քաղծառայության խորհրդի ներկայացուցիչ:

Որեւէ առաջադրանք կատարել չկարողանալը տարբեր պատճառներ կարող է ունենալ, որոնց բացահայտումը հանձնաժողովի պարտականությունների մեջ հաստատ ընդգրկված չէ, բայց դրա փոխարեն անհրաժեշտ է հարգանքի տարրի ապահովումը:

ՍԵԴԱ ՇԱՀՎԵՐԴՅԱՆ

ԱՄՆ Միջազգային զարգացման գործակալությունը կերաշխավորի նոր կարճաժամկետ պարտատոմսեր

ԱՄՆ Միջազգային զարգացման գործակալությունը (ԱՄՆ ՄԶԳ) եւ «Կասկադ-կրեդիտ» ընկերությունը երեկ վարկային երաշխիքի տրամադրման պայմանագիր ստորագրեցին, ըստ որի ԱՄՆ-ՄԶԳ-ն կերաշխավորի «Կասկադ-կրեդիտ» ընկերության թողարկած կարճաժամկետ պարտատոմսերի 50 տոկոսը: Ինչպես հանդիպման ժամանակ նշեց «Կասկադ կապիտալ հոլդինգ» ընկերության տնօրեն Ջոնաթան Սթարկը, Հայաստանի համար նման պայմանագիրը նշանակալի երեւույթ է:

Հայաստանում ԱՄՆ դեսպան Ջոն Էվանսը եւս կարեւորելով իրադարձությունը, նշեց, որ նման պայմանագրի նախապատրաստական աշխատանքները տեւել են 2 տարի, նախաձեռնությունը եղել է Ջերալդ Գաֆեսճյանինը: Դեսպանը նշեց նաեւ, որ Մ. Նահանգներն այնպիսի երկրներում, ինչպիսին Հայաստանն է, ուղղակի ներդրումներ սովորաբար չի անում, բայց այս կերպ նպաստ կա խթանելու արտահանումը Հայաստանում: Դեսպան Էվանսը նշեց նաեւ, որ «Կասկադ-կրեդիտ» բանկի գործադիր տնօրեն Գարեգին Գեւորգյանը «Մասկի» ծրագրով ուսանել է Մ. Նահանգներում:

ՀՀ Կենտրոնական բանկի նախագահ Տիգրան Սարգսյանը նշեց, որ Գարեգին Գեւորգյանի գլխավոր արժանիքն այն չէ, որ ուսանել է Մ. Նահանգներում, այլ որ աշխատել է ԿԲ-ում: Ինչեւէ, ԿԲ-ն նման պայմանագրի կիրարկման համար համապատասխան փոփոխություններ է իրականացնում՝ նկատի ունենալով, որ առաջին անգամ շրջանառության մեջ են դրվելու նոր տիպի պարտատոմսեր:

«Կասկադ-կրեդիտ» ընկերության գործադիր տնօրենը ներկայացրեց, որ համապատասխան պայմանագրի՝ ԱՄՆ ՄԶԳ տրամադրած երաշխիքը կկազմի 50 տոկոսը, կթողարկվեն 1 տարվա պարտատոմսեր, պարտատոմսերի անվանական ծավալը կլինի մինչեւ 6 մլն ԱՄՆ դոլար: Առաջին պարտատոմսերը կթողարկվեն մինչեւ տարեվերջ, կտեղաբաշխվեն հայաստանյան ֆոնդային բորսայի միջոցով:

ԱՂԱՎՆԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Հայաստանը պայքարելու է Կարս-Ախալքալաք-Թբիլիսի երկաթգծի շինարարության դեմ

1-ին էջից

ԼՂ կարգավորման հարցում չկա փակուղի

Արտգործնախարարը նշեց, որ նախագահների կազանյան հանդիպմանը «բեկում չի արձանագրվել», բայց «բանակցությունները գնում են դրական հունով»: «Կազանյան հանդիպումը դաշտ է բացում արտգործնախարարների հանդիպման համար», ասաց նա: Ըստ Օսկանյանի, այսօր գործընթացում փակուղի չկա, «փակուղի մտնում ես, երբ նախագահները եզրեր չեն գտնում», մինչդեռ այդպիսի բան տեղի չունեցավ: Արտգործնախարարը բանակցային գործընթացը չկապեց Ադրբեջանի խորհրդարանական ընտրությունների եւ Հայաստանի սահմանադրական հանրաքվեի հետ: «Դեռ այն փուլում չենք, որ հանրությանը տեղեկացնենք կարգավորման մանրամասներին, կողմերը մոտ չեն թղթի վրա որեւէ բան դնելուն», ասաց Օսկանյանը:

ԱՊՀ-ն, ԵԱՀԿ-ն եւ ՄԱԿ-ը բարեփոխումների շեմին

Հայաստանն ակտիվորեն մասնակցում է ԱՊՀ-ի, ԵԱՀԿ-ի, ՄԱԿ-ի բարեփոխման քննարկումներին եւ ունի իր հստակ դիրքորոշումները: Վարդան Օսկանյանի կարծիքով, ԱՊՀ-ին տրվող որակումները, թե իբր այս կառույցը «մահամերձ» է, ճիշտ չեն: Կազանյան գագաթաժողովում Հայաստանը միացել էր ԱՊՀ մյուս երկրներին եւ պաշտպանել Ղազախստանի թեկնածությունը ԵԱՀԿ նախագահող երկրի պաշտոնում 2009 թ. համար: **«Ազգի»** հարցին, թե ինչո՞ւ է Հայաստանը պաշտպանում մի երկրի, որը, Հայաստանի հետ լինելով ՀԱՊԿ-ի անդամ, ղարաբաղյան հարցում շարունակում է ադրբեջանամետ դիրքորոշումը, Օսկանյանը նկատեց, որ Երեւանը Ղազախստանի թեկնածությանը կողմ է արտահայտվել վերապահումներով, եւ երբ մոտենա ժամանակը եւ հարցը դրվի քննարկման, Հայաստանը կհայտնի իր հստակ դիրքորոշումը: «Ղազախստանի դիրքորոշումը ԼՂ հարցում չեզոք չի եղել մինչեւ այսօր», ասաց արտգործնախարարը:

Ինչպես նախորդ տարի, այս անգամ էլ ՄԱԿ-ի գլխավոր ասամբլեայի նստաշրջանում Հայաստանը նախագահի մակարդակով չի ներկայացվի: Պատվիրակությունը գլխավորելու է վարչապետը, իսկ Վարդան Օսկանյանը կուղեկցի նրան: Թե ինչո՞ւ նախագահ Քոչարյանը չի մեկնում Նյու Յորք, արտգործնախարարը դա պայմանավորեց նպատակահարմարությամբ՝ հավելելով նաեւ, որ շատ երկրներ էլ են վարչապետի մակարդակով մասնակցում գլխավոր ասամբլեայի նստաշրջանին:

Քոչարյանը նկատողություն է արել Օսկանյանին

Արտգործնախարարը երեկ հաստատեց, որ Հայաստանի նախագահն իրեն նկատողություն է արել որդու հետ կապված դեպքի առնչությամբ: Մի քանի օր առաջ Օսկանյանի որդին ԱԳՆ հերթափոխի ավտոմեքենայով վրաերթի էր ենթարկել մի քաղաքացու, որը մարմնական վնասվածքներով տեղափոխվել է հիվանդանոց: Արտգործնախարարը կատարվածի մեջ կրկին մեղադրեց իրեն: Լրագրողներից մեկի հարցին, թե Վարդան Օսկանյանի նկատմամբ Հայաստանի իշխանությունները խտրական վերաբերմունք չե՞ն ցուցաբերում՝ հաշվի առնելով, որ նկատողություն անող հանրապետության նախագահի թիկնապահի գործողության հետեւանքով մարդ է զոհվում եւ չի դատվում, ԱԺ նախկին նախագահի թիկնապահը քաղաքացու է գնդակահարում, Հայաստանի արտգործնախարարը չհամաձայնեց: «Ինձ նեղացնում է կատարված դեպքը եւ Կարենի (վրաերթի ենթարկված քաղաքացին է) առողջական վիճակը», ասաց Օսկանյանը:

Հայաստան են այցելելու Լատվիայի եւ Ֆինլանդիայի նախագահները

Մինչեւ տարեվերջ պաշտոնական այցերով Հայաստան են ժամանելու Լատվիայի եւ Ֆինլանդիայի նախագահները: Իր հերթին նախագահ Քոչարյանն, ըստ արտգործնախարարի, այցելելու է «Բրյուսել եւ մեկ այլ երկիր»: Սեպտեմբերի 5-6-ը Երեւան է ժամանելու ԵԱՀԿ գործող նախագահ Դիմիտրի Ռուպելը: Արտգործնախարար Օսկանյանը սեպտեմբերին այցելելու է Ստրասբուրգ, Վենետիկ եւ Բոլոնիա:

Տարաբնույթ

ՄՏԱՀՈԳՈՒԹՅՈՒՆ

Նոր ուստարին՝ առայժմ առանց օպտիմալացման

Դա քաղաքային դպրոցներում, իսկ գյուղականներո՞ւմ

Միջդպրոցական օպտիմալացում կոչված ծրագրով Շիրակի մարզում մինչեւ հիմա միավորվել են թվով 19 հանրակրթական դպրոցներ՝ կազմելով 9 նոր դպրոցական միավորներ: Առաջիկա 2004-2005 ուստարին կմեկնարկի առանց այդ կարգի նորության, սակայն եւ 2 այդպիսի միավորման առաջարկություն ներկայացված է: Շիրակցի մանկավարժների այս տարվա օգոստոսյան խորհրդակցությունում կրթության մարզային վարչության պետ **Սահակ Մինասյանի** բերած տվյալներով՝ 2000-2005 թթ. մարզում աշակերտների ընդհանուր թիվը պակասել է... 20 դպրոցի չափով: Միայն առաջին դասարան ընդունվողների թիվը 5 տարում նվազել է 800 աշակերտով: Այսքանով պատճառաբանված համարելով կատարված խտացումները (այդ թվում ներդպրոցական), պրն Մինասյանը նշեց, թե դրանք իրենց ցավոտ կողմերով հանդերձ նաեւ հնարավորություն են ընձեռել ուսուցչական կադրերի որոշ վերախմբավորում կատարել. մարզի լեռնային ու սահմանամերձ գյուղերի 32 դպրոցներ աշխատանքի են գործուղվել բարձրագույն կրթությամբ 73 որակյալ մանկավարժ-մասնագետներ:

Իսկ օպտիմալացնողների եռանդն այժմ, ինչպես երեւում է, սկսել է ուղղվել գյուղական, այդ թվում՝ լեռնային ու սահմանամերձ գյուղերի դպրոցների փոքր դասարաններին: Այս մասին օգոստոսյան խորհրդակցությունում ոչինչ չասվեց: Ինչի՞ մասին է խոսքը:

«Երկկոմպլեկտ» դասարաններ. սա է՞լ է օպտիմալացում

Աշոցքի տարածաշրջանի Բավրայի միջնակարգ դպրոցում, որի տնօրեն **Ռոբերտ Գասպարյանի** հետ առիթ ունեցանք զրուցելու այս ամսվա կեսերին, լրիվ կամ հիմնականում լուծված են շենքային պայմանների, մանկավարժական կադրերով, ուսումնանյութական պարագաներով ապահովվածության հարցերը, գործում է համակարգչային կաբինետը: 120 աշակերտ ունեցող դպրոցն այս տարի տվել է 18 շրջանավարտ, նրանցից 7-ն ընդունվել են բուհեր: Սակայն այժմ մի հուզող խնդիր է առաջացել: Այս տարի առաջին դասարանը կունենա 3 աշակերտ, եւ այդ պատճառով, ըստ տնօրենի, իրենց պարտադրում են առաջին եւ երրորդ դասարանները... միացնել (երրորդում էլ 8 աշակերտ է):

Դպրոցի ղեկավարն ասում է՝ մարզպետի միջոցով մի քանի անգամ դիմել են նախարարություն, որ դասարանների միացումներ չլինեն: Խնդիրը, որ միայն Բավրայի դպրոցինը չէ, վերջնական լուծում է սպասելու այս օրերին: Ռ. Գասպարյանը 45 տարվա մանկավարժ է, որից 33 տարին՝ դպրոցի տնօրեն: Այսպես կոչված երկկոմպլեկտ դասարանների մասին նրա կարծիքն աներկբա է. դա նշանակում է ոչ միայն կրթական համակարգի, այլ ինչ-որ տեղ նաեւ գյուղի քայքայում:

Նույնը սպառնում է, մասնավորապես, Բավրայից ոչ հեռու գտնվող Սարագյուղի ութամյա կամ, ինչպես հիմա կոչվում է, հիմնական դպրոցին: Ինչպես օրեր առաջ տեղեկացրեց կրթօջախի տնօրեն **Արայիկ Մանուկյանը**, այստեղ հնարավոր է, որ միացվեն առաջին եւ երրորդ, երկրորդ եւ չորրորդ դասարանները: Մինչդեռ այս բերդապահ փոքրիկ գյուղի ոչ մեծ դպրոցը իրոք լուծման արժանի այլ խնդիրներ ունի: Չունեն ֆիզիկայի, քիմիայի լաբորատոր գույք-սարքավորումներ, մարզադահլիճ ու մարզագույք: 7 ամիս ձմռան պայմաններում դահուկ չունեն, երեխաները «Քնած արջեր» են խաղում... Ուրիշ խնդիրներ էլ կան: Երեւանում նստած նախագծողները նախագծել ու այս սառնամանիք վայրում ջրի խողովակները դպրոցի տանիքում են տեղադրել, ձմռանը սառչում են: Գյուղում 15 տարուց ավելի օտար լեզու չի դասավանդվում մասնագետ չլինելու պատճառով: Չորս երթեւեկող ուսուցիչները վճարում են: Անցյալ տարի թեեւ նրանց անվճար երթեւեկության համար վկայականներ էին տվել, վարորդները դրանք չէին ընդունում. չէ՞ որ աշխատավարձերը տեսեք ինչքան են դարձել...

Իսկ Սիզավետի ավերակ դպրոցին անհետաձգելի օգնություն է պետք

Նույն ենթաշրջանի Սիզավետի դպրոցական շենքը սաստիկ տուժել է մայիսի 12-ին գյուղը պատուհասած պտտահողմից: Տարերքը 26-27 տարվա, երկրաշարժից հետո ամրացված երկհարկ կառույցի տանիքը համարյա պոկել-տարել է, նույնիսկ միջնորմային պատեր է փլցրել: Կան խարխլված, փլվելու ենթակա հատվածներ: Կարելի է ենթադրել, թե անձրեւների ժամանակ ինչ վիճակ է ստեղծվում: Սեփական ուժերով մի փոքր նորոգել են միայն համակարգիչների սենյակը՝ փորձելով գոնե դրանք փչացումից զերծ պահել:

Ժամանակին մարզային հանձնաժողովը, նաեւ կրթության վարչությունից եկել նայել, ակտավորել են: Ասում են՝ մարզպետն էլ է եկել, խոստացել է օգնել: Բայց օգնությունը, որքան հաջողվեց օրերս իմանալ դպրոցի տնօրեն **Արմեն Վարդանյանից**, առայժմ չկա: Տնօրենը միայն լսել է, որ մարզպետն այս տարվա համար գումար է նախատեսել: Սակայն ուստարին սկսվում է, իսկ կառույցին նույնիսկ ոչ թե շտապ, այլ անհետաձգելի օգնություն է պետք:

Հարկ կա՞ ասելու, որ այդ ավերակ վիճակում այդքան երեխա հավաքելը, դաս անելը ե՛ւ անվտանգ չէ, ե՛ւ հակագեղագիտական է, ե՛ւ հակամանկավարժական:

ԳՆԵՂԱՄ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

Իրավաբանորեն անգրագետ ու զուրկ հասարակություն

Ինչպես ասում են՝ էն էլ մենք

«Դատարանի դուռն են գալիս հիմնականում անգրագետ եւ իրենց իրավունքներին ու պարտականություններին անտեղյակ քաղաքացիներ», ասում է Մալաթիա-Սեբաստիա համայնքի առաջին ատյանի դատավոր **Ռազմիկ Թովմասյանը**: Դա նրա կարծիքով բարդացնում է դատական ընթացքը մի քանի անգամ, քանի որ ո՛չ հայցվորն է կարողանում դատական նիստի ժամանակ հստակ ձեւակերպել իր միտքը, ո՛չ էլ պատասխանողը: «Տեսնո՞ւմ եք, հարմարավետ շենքային եւ աշխատանքային պայմաններ են ստեղծված, սակայն քաղաքացիների իրավական անգրագիտությունը երբեմն հուսահատության է մատնում», ասում է դատավորը եւ պատմում, որ այս կամ այն գործով դատարան մտած քաղաքացիները հաճախ թողնում են վիճարկվող հայցը եւ ընկնում անկարեւոր մանրամասների, անգամ՝ ծայրահեղությունների մեջ:

Դատավորին հակադարձում եմ այն մտքով, թե չար լեզուները խոսում են անգամ անգրագետ դատավորներից, էլ ի՞նչ ենք ուզում հասարակ մարդկանցից: Զրուցակիցս անթաքույց մտահոգությամբ ասում է, որ մեր հասարակության իրավագիտակցության բարձրացումը գալիս է նրա կենսամակարդակի ընդհանուր վիճակից: Պրն Ռազմիկ Թովմասյանը ընդհանուր հայացք նետելով իր դատական գործերին, գտնում է, որ մեծ մասամբ քաղաքացիական հայցերը վերաբերում են գումարի, պարտքի եւ տոկոսի վճարի խնդիրներին, բնակարանի կամ վիճելի տարածքների, ալիմենտի բռնագանձման, ամուսնալուծության եւ այլ նման հարցերի: Իսկ քրեական գործերը մանր-մունր գողություններն են, թմրամիջոցների օգտագործման դեպքերը:

Կարելի է եզրակացնել, որ նույնիսկ վճարովի փաստաբանի կամ շահերի պաշտպանի առկայությունը շատերի մեջ հետաքրքրություն չի առաջացնում՝ հասկանալու իրենց շահերն ու իրավական կողմերը. դա պարզապես խոսում է մարդկանց մեծ մասի ցածր մակարդակի եւ իրավագիտակցության բացակայության մասին: Ճիշտ է, այս հարցին փորձում են լուծում տալ տարբեր միջազգային կազմակերպությունների հատուկենտ հաջողված՝ հատկապես հեռուստատեսային ծրագրերը եւ ակցիաները, սակայն դա նման է գդալով ծովից ջուր վերցնելուն: Բայց այս հարցը դեռ առկա է. ո՞վ պետք է զբաղվի 21-րդ դար հասած մեր հասարակության իրավական գիտակցության եւ գիտելիքների բարձրացմամբ: Ասենք՝ ո՞ւմ է դա ձեռնտու:

ՍՈՒՍԱՆՆԱ ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ

ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ԻԲՐԵՎ ԶԵՆՔ

Հայկական լեռնաշխարհի բուսատեսակների թուրք-ադրբեջանական յուրացումների մասին

1972 թ. «Հայաստանի բնություն» ամսագրի խմբագիր, կենսաբանական գիտությունների դոկտոր, պրոֆ. Լեւոն Հարությունյանը հրապարակում է մի հոդված՝ իբրեւ արձագանք Նախիջեւանում հայտնաբերված ցորենի տեսակների յուրացման ադրբեջանցիների կողմից: Հոդվածում հեղինակը մասնավորապես ընդգծում է այն միտքը, թե բուսատեսակների էնդեմիզմը պետք է բնորոշել ոչ թե ժամանակակից պետական, այլ պատմական սահմաններով: Մոսկվայի ահազանգից հետո ՀԿԿ Կենտկոմի քարտուղար Վլ. Ղալումյանը ստիպված պատասխանատվության է կանչել գիտնականին, որն իր «արդարացման» մեջ ընդգծում է, որ ինքը կատարել է բուսաբանի իր պարտքը՝ փաստելով իրականությունը:

*Ինչպես խորհրդային տարիներին, այնպես էլ հիմա մեր հարեւանները սկզբունքային հետեւողականությամբ շարունակում են իրենց տարածքներում հայկական մշակութային արժեքների ոչնչացման, յուրացման քաղաքականությունը: Այս երեւույթը տարածվում է նաեւ Հայկական լեռնաշխարհի ֆլորայի եւ ֆաունայի վրա: Այս տարվա ապրիլին թուրքական կառավարության որոշմամբ գիտական աշխարհում վաղուց հաստատված եւ շրջանառու դարձած որոշ կենդանիների հայկական անվանումներ վերափոխվեցին թուրքականի, որին արձագանքեցին շատ թերթեր, այդ թվում նաեւ **«Ազգը»**: Այս մասին է մեր զրույցը պրոֆ. **Լեւոն Հարությունյանի** հետ:*

- 1934 թ. Հայաստան է այցելում աշխարհահռչակ խորհրդային գիտնական Վավիլովը եւ հայտարարում, որ Հայաստանը բուսատեսակների խիտ բազմազանության եւ հարստության առումով բացառիկ երկիր է: 1920-30-ականներին Միխայիլ Թումանյանը Երեւանից դեպի արեւելք եւ հարավ ընկած տարածություններում հայտնաբերել էր վայրի ցորենների բույսեր: Ակադեմիկոս Վավիլովը, ծանոթանալով դրանց, «Խորհրդային Հայաստան» թերթում գրում է, որ տեսակների բազմազանությամբ Հայաստանն ամենից հետաքրքրական վայրն է աշխարհում, եւ առաջարկում է հատուկ խնամք տանել՝ պահպանելու բույսերի զարգացման համաշխարհային նշանակություն ունեցող այդ փաստը: Վավիլովը կանխատեսում էր, որ փափուկ ցորենի հայրենիքը Հայաստանն է: Աշխարհում միայն Էրեբունու տարածքում հայտնաբերվեցին փափուկ ցորենի ծնողները՝ միածիղ ուրարտական ցորենը եւ անքիստ էգիլոպսը (այծակն), որոնք աճում են կողք կողքի, եւ երկար ժամանակ գիտական շրջանակներում տարակարծություններ կային դրանք ցորենի նախնիներ համարելու վերաբերյալ: Պրոֆ. Պ. Ղանդիլյանը ստացավ ամերիկյան հիբրիդ՝ ապացուցելով փափուկ ցորենի ծագումը դրանից: Նա ապացուցեց նաեւ, որ այդ ցորենի՝ աշխարհում հայտնի 130 այլատեսակներից 118-ն աճում է Հայաստանում: Իսկ աշխարհում ցորենի տարածված 22 տեսակներից 6-ն ունեն հայկական ծագում՝ ուրարտական միահատիկ ցորենը, արարատյան ցորենը, բոլեշիկումը, մախի ցորենը, Վանի ցորենը, կովկասյանը կամ պարսկականը:

Ցորենի հայկական ծագումը հետագայում հաստատեցին ուրիշ գիտնականներ եւս՝ Միխայիլ Թումանյանը, Գարասեֆերյանը, Մենաբդեն, որն այդ պատճառով իր երկրում՝ Վրաստանում, շատ հալածանքներ կրեց: Հայկական տեսակ է համարվում նաեւ տանձենին, աշխարհում տարածված 60 տեսակից 26-ն աճում է Հայաստանում, որոնցից 15-ը էնդեմ է, իսկ խնձորենու հայկական ծագումը հաստատում է բույսերի տեսակների ծագման եւ միգրացիայի հարցերի հայտնի մասնագետ Դեկանդոլը:

- Որեւէ հիմնավորում ունե՞ն մեր հարեւանները այսօրինակ յուրացումներ կատարելու համար:

- Արարատյան դաշտի պես Նախիջեւանն աչքի է ընկնում ցորենի տեսակների բազմազանությամբ, սա է դրանք յուրացնելու հնարավորություն տալիս ադրբեջանցիներին: Վայրի բանջարեղենի շատ տեսակներ ադրբեջանցիները համարում են իրենցը, Թուրքիայում անվանափոխում են հայկական ծագում ունեցող բուսատեսակները, ինչպես 1972 թ. մի կոնֆերանսում փորձեցին փոխել հայկական ծիրանի անունը: Մեր բողոքներին միացան ԽՍՀՄ հանրապետությունների ներկայացուցիչները, իսկ Ադրբեջանը միացավ Թուրքիային:

- Զուտ հայկական ծագումով ուրիշ ի՞նչ բուսատեսակներ կթվարկեք, որ յուրացվում են:

- Դրանք շատ են. բոլեշիկում ցորենը, աշորան, որ շատ կարեւոր, պարենային կուլտուրա է, մշակվում է հյուսիսային խոնավ շրջաններում, ցորենից հետո համարվում է երկրորդ պարենային կուլտուրան: Վավիլովի աշորան միամյա բույս է, որը եւս յուրացվում է, որովհետեւ հանդիպում է նաեւ Նախիջեւանում, լեռնային աշորան՝ բազմամյա բույս, որ համարվում է մշակովի աշորայի ծնողը, Անատոլիկումը, Կատրիանովինը, Խալդիկումը:

Մեզ մոտ գարու, որ 5000 տարվա պատմությամբ կարեւոր պարենային կուլտուրա է եւ տարածված է շատ երկրներում, 7 վայրի տեսակ է աճում՝ թխակապույտը, մկնագարին, ծնկաձեւը, ծովային գարին, սոխուկավորը, երկշարք գարին, սովորականը, որից առաջացել է կուլտուրական գարին:

Հայաստանում լոբու, որ ամերիկյան ծագում ունի, շատ տեսակներ կան. ինչպես բազմածաղիկ լոբի, ինչպես նաեւ վայրի սիսեռի, ոլոռի շատ տեսակներ կան, մշակովի ոսպի հայրենիքը նույնպես համարվում է Հայկական լեռնաշխարհը: Մեր պատմական հայրենիքի տարածքում, Նախիջեւանում, Ղարաբաղում բազմաթիվ ռելիքտային (հնագույն) եւ էնդեմ բուսատեսակներ են աճում:

- Հայկական լեռնաշխարհի ֆաունայի եւ ֆլորայի յուրացումները մեզանում կարծես լռության են մատնվում, ինչո՞ւ:

- Մեր բուսաբան-գիտնականներն ընկճված են: Բուսաբանական կենտրոնը փաստորեն վերացնում են, բուսաբանական այգին քայքայվում է, որին ավելի քիչ միջոցներ են տրամադրում, քան սովորական մի զբոսայգու: Մեր հազվադեպ տեսակները ոչնչանում են: Ունենք հայկական ֆլորայի բաժին, որտեղ սուղ պայմաններում աճեցնում են էնդեմ տեսակներ: Ժամանակի հարուստ բուսաբանական հավաքածուն այսօր վերանում է, փաստորեն: Դիլիջանի արգելոցը, իսկական ծառահատումների ու նորաշեն ճանապարհների պատճառով, կարելի է ասել, գոյություն չունի:

- Մեր անհետեւողականությունը նման յուրացումների հանդեպ ի՞նչ հետեւանքներ կունենա, չէ՞ որ սա էլ է պատերազմ՝ գիտության զենքով:

- Հետեւողականորեն պետք է տեղեկացնել այս մասին եւ հատկապես միջազգային մամուլում: Թուրքերն օտարի (բյուզանդական, հայկական) ահռելի մշակույթն են սեփականացնում, բուսատեսակներ յուրացնելն ի՞նչ մեծ բան է նրանց համար: Նրանք հասնում են այնպիսի անհեթեթության, որ նույնիսկ Երեւանը (Էրիվան) իրենցն են համարում: Սակայն 5000 տարվա մեր պատմությունը դեռ երկար ճանապարհ ունի անցնելու: Պատմական ճշմարտությունը պետք է վերականգնել: Աշխարհը դեռ ուշադրություն չի դարձնում, երբ կհասկանա եւ կանդրադառնա խնդրի լրջությանը, կտրուկ կփոխի քաղաքականության բնույթը...

ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱՂԱԼՅԱՆ

Արտերկիր

Այսօր լրանում է պոլսահայ «Մարմարա» օրաթերթի հիմնադրման 65-ամյակը: Սկսած 1940 թ. օգոստոսի 31-ից հրատարակվող քաղաքական, հասարակական այս թերթի հիմնադիրն է Ստամբուլի հայկական համայնքի անվանի ներկայացուցիչ Սուրեն Շամլյանը: Անցած տարիներին թեեւ Թուրքիան որոշակի տեղաշարժեր է արձանագրել, սակայն տեղաշարժերին զուգընթաց երկիրը ենթարկվել է բազմաթիվ փորձությունների, որոնք թուրքական ժողովրդական զանգվածների եւ ազգային այլ փոքրամասնությունների հետ առանձնապես ծանր անդրադարձ են ունեցել պոլսահայ համայնքի վրա՝ պատճառելով բազում զրկանքներ:

Այսօր լրանում է պոլսահայ «Մարմարա» թերթի հիմնադրման 65-ամյակը

Տարեդարձի առթիվ, ի դեմս խմբագրապետ պրն Հասսեճյանի, շնորհավորում ենք խմբագրության ողջ աշխատակազմին

Ինչ խոսք, «Մարմարա» թերթը, որը համայնքի ծնունդ է եւ նրա մտահոգությունների անմիջական արտահայտիչը, չէր կարող անմասն մնալ վերոհիշյալ փորձություններից: Տվյալ դեպքում խոսքը Երկրորդ աշխարհամարտի տարիներին Թուրքիայում պետականորեն խրախուսվող ազգայնամոլության պոռթկումների կամ 1955 թ. սեպտեմբերի 6-ին Ստամբուլում իշխանության հրահանգով թուրք խուժանի արած խժդժությունների մասին չէ միայն, այլեւ՝ 1960 թ. մայիսի 27-ի, 1971 թ. մարտի 12-ի եւ 1980 թ. սեպտեմբերի 12-ի պետական հեղաշրջումների:

Եթե այդ պոռթկումներն ու խժդժությունները ուղղակիորեն նշանառության թիրախ էին դարձրել Թուրքիայի ազգային փոքրամասնություններին, ապա 10 տարվա ընդմիջումներով իրականացվող հեղաշրջումները խաթարեցին հասարակական-քաղաքական կյանքի բնականոն ընթացքը երկրում՝ լուրջ վնաս հասցնելով ժողովրդավարության հիմնասյուներին: Թուրքական իրականության համար սովորական դարձան խոսքի ազատության սահմանափակումներն ու ոտնձգությունները ինչպես հասարակական-քաղաքական կազմակերպությունների, այնպես էլ անհատի սահմանադրական իրավունքների դեմ:

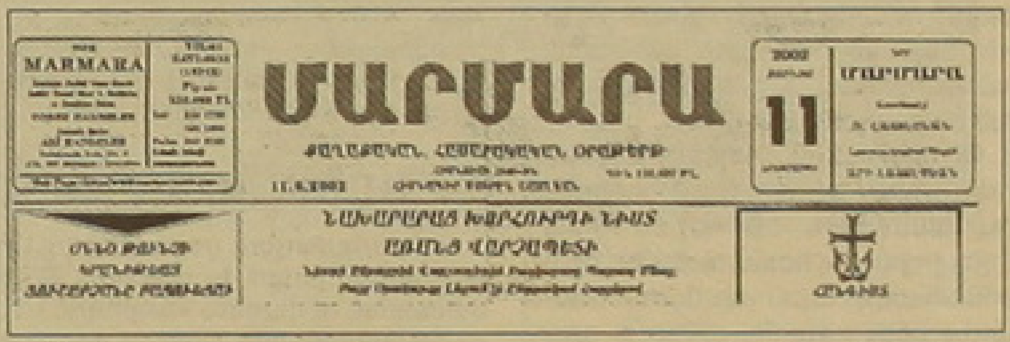

Համաստարած բռնության պայմաններում վերոհիշյալ կազմակերպությունների հետ սերտված իրենց գործունեությունը դադարեցրին նաեւ թուրքական մի շարք թերթերի խմբագրությունները: Հակառակ դրան «Մարմարա» օրաթերթը շնորհիվ հավասարակշիռ դիրքորոշման կարողացավ անխափան թողարկվել: Ավելին՝ «Մարմարան» ներկայումս ունի ինտերնետային էջ, ոչ միայն արտացոլում է համայնքի հասարակական եւ մշակութային կյանքը, այլեւ այդ կյանքին թրքախոս հայերին հաղորդակից դարձնելու առաքելությամբ որպես շաբաթական հավելված հրատարակում է նաեւ «Նոր Մարմարայի» թուրքերեն համարը:

Ի դեպ, «Մարմարայի» նշանակությունը սոսկ պոլսահայ համայնքով չի սահմանափակվում: Նա թուրքական թերթերից կատարած թարգմանություններով համայն հայությանը, հայրենիքում թե սփյուռքում, հաղորդակից է դարձնում նաեւ Հայաստանի եւ Հայկական հարցի նկատմամբ Թուրքիայում առկա դիրքորոշումներին:

Հետեւաբար Թուրքիայի հասարակական, քաղաքական եւ մշակութային կյանքի մասին պոլսահայ համայնքին իրազեկելու «Մարմարայի» առաքելությունը համադրվում է այդ նույն հարցերում Հայաստանին եւ սփյուռքին իրազեկելու առաքելությամբ: «Մարմարայի» անընդմեջ թողարկման, նորամուծությունների եւ առաքելությունների համադրման հետ կապված այս բոլոր հաջողությունները մեծապես պայմանավորված են պոլսահայ հայտնի արձակագիր, գրականագետ եւ հրապարակախոս Ռոբեր Հասսեճյանի անվան հետ:

Դեռեւ 1967 թ. հոկտեմբերի 26-ին, ստանձնելով «Մարմարայի» գլխավոր խմբագրի պաշտոնը, նա լայնախոհությամբ ոչ միայն նպաստել է թերթի հաջողություններին, այլեւ անառարկելի հեղինակություն, բարձր ճաշակ եւ առաջադեմ հայացք է հաղորդել նրան: «Ազգը», ի դեմս խմբագրապետ պրն Հասսեճյանի, հիմնադրման 65-ամյակի առնչությամբ շնորհավորում է «Մարմարայի» խմբագրության բոլոր անդամներին եւ նորանոր հաջողություններ ցանկանում:

ՀԱԿՈԲ ՉԱՔՐՅԱՆ

«Իմ վերջնակետը պետք է Հայաստանը լինի»

Հայերը Կազանում բնակվում են 10-րդ դարից

Օգոստոսի վերջին մեկ շաբաթը Կազանում տեղի են ունենում քաղաքի հիմնադրման հազարամյակին նվիրված բազմաթիվ միջոցառումներ, որոնց մասնակցում են նաեւ Թաթարստանում բնակվող ազգային փոքրամասնությունները:

Հայերը Կազանում հաստատվել են դեռ 10-րդ դարում: Տեղի հայ համայնքի ղեկավար **Միխայիլ Խաչատուրյանն** ասում է, որ հայ առեւտրականները բերել են մետաքս, գործեր, որդան կարմիր: 11-րդ դարում սելջուկ թուրքերի արշավանքների հետեւանքով Կազանում եւ շրջակայքում ավելանում է հայերի քանակը: «Այսօր Թաթարստանում ապրում են մոտ 7 հազար հայեր, հիմնականում Կազանում եւ Նաբերեժնի Չելնիում: Հայերից շատերը զբաղվում են շինարարական աշխատանքներով, բիզնեսի մեջ են, ամեն տեղ էլ կան», ասում է նա:

Հայաստանի իշխանությունները պնդում են, որ վերջին տարիներին նվազում եւ դադարում է արտագաղթը: Ինչ միտում են նկատում Ռուսաստանում բնակվող հայերը, արդյոք պակասե՞լ է այն հայերի թիվը, ովքեր փորձում են լավ կյանք գտնել Ռուսաստանում: «Իհարկե, չի կարելի համեմատել 1994-96 թթ. հետ, հիմա գալիս են նրանք, ովքեր սովոր են գալ ամեն տարի՝ խոպանչիները: Նաեւ անձնագրային համակարգն է դժվարացել, շատերը վերադառնում են Հայաստան: Դրանց թվում կլինեմ հավանաբար ես, որովհետեւ իմ վերջնակետը պետք է Հայաստանը լինի», ասում է հայ համայնքի ղեկավարը:

Խաչատուրյանը նկատում է, որ կյանքի ռիթմը Ռուսաստանում շատ արագ է, շատ հայեր գործի հետեւից ընկնելով չեն հասցնում զբաղվել երեխաներով, որոնք կամաց-կամաց մոռանում են մայրենի լեզուն: «Էդ մարդիկ էլ երբեք չեն վերադառնա Հայաստան: Մենք ունենք կիրակնօրյա հայկական դպրոց, բայց դա չի օգնում», ասում է նա:

Կազանը նաեւ ժամանակին եղել է հայագիտության կենտրոն: 1842-54 թթ., մինչեւ Սանկտ Պետերբուրգ տեղափոխվելը Կազանի համալսարանի արեւելյան ֆակուլտետում գործել է հայագիտության բաժին, որը ղեկավարել է Ստեփանոս Նազարյանցը: 1920 թ. Կազանի Արփողոցներից մեկը կոչվում էր Արմյանսկայա (այսօր՝ Ոստրովսկովսկայա):

Թեեւ Հայաստանը համարվում է Ռուսաստանի ռազմավարական դաշնակիցը, բարեկամ պետություն, միեւ չէ, որ այնտեղ հաստատված մեր հայրենակիցներին բարեկամաբար են վերաբերվում: Օրինակ, Կրասնոդարում հայերը համարվում են կովկասցիներ այդ բառի բացասական իմաստով: Ինչպիսի՞ն է վիճակը Թաթարստանում: «Հայերին այստեղ ճանաչում են որպես պատմություն ունեցող ժողովրդի: Անգրագետ մարդը, հասկանալի է, մեզ ընդունում է որպես սեւի, բայց նրանք, ովքեր գրագետ են, շփվում են հայերի հետ, չեն կարող չգնահատել հայերին: Մի խոսքով՝ վատերն էլ կան, լավերն էլ», ասում է Խաչատուրյանը:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ
Կազան-Երեւան

ՀԲԸՄ փորձաշրջման ծրագիրը Փարիզում «շատ հաջող» էր

ՀԲԸՄ փարիզյան գրասենյակից ստացված տեղեկության համաձայն, օգոստոսի 13-ին ՀԲԸՄ Ֆրանսիայի մասնաճյուղն ավարտել է հայաստանցի եւ հայազգի մի խումբ ուսանողների փարիզյան աշխատանքային փորձաշրջման իր ծրագիրը: Ուսանողները 7 շաբաթ աշխատել են Լուվրում, MPI հավաքագրման միջազգային ընկերությունում, «Accor» հյուրանոցային ցանցում, «Intra Call Centre» հեռախոսակապի ընկերությունում:

2005 թ. փորձաշրջման փարիզյան ծրագիրը «շատ հաջող» բնութագրելով, ՀԲԸՄ Ֆրանսիայի մասնաճյուղի նախագահ Դինի Քեչեջյանը նշել է, որ ծրագիրը տարբեր երկրների հայ ուսանողներին «եզակի եւ բարձրակարգ մասնագիտական հմտություններ է տալիս»:

Այս տարի փորձաշրջողների մեծ մասը Հայաստանից էր (3-ը՝ Հայաստանի ֆրանսիական համալսարանից): Նյու Յորքում անցկացվող ՀԲԸՄ փորձաշրջումների նմանությամբ 2005 թ. Փարիզում ձեռնարկված ծրագիրն ընդգրկում է առաջին հերթին սփյուռքահայ ֆրանսախոս ուսանողներին: Երիտասարդ մասնագետները ծրագրի շնորհիվ փորձ են ձեռք բերում, ինչպես նաեւ մշակութային շփումներ ունենում, խորացնում ազգային ինքնությունը: Ծրագիրը նախատեսված է առնվազն 2-րդ կուրսն ավարտած հայ ուսանողների համար:

«Օքսֆամը» պետություններից պահանջում է աջակցել ՄԱԿ-ի բարեփոխումների ծրագրին

Սեպտեմբերին նախատեսված ՄԱԿ-ի բարեփոխումների ընդհանուր փաթեթի քննարկումներից մեկ ամիս առաջ անգլիական «Օքսֆամ» միջազգային բարեգործական ընկերությունը դիմել է Մ. Նահանգներին, Ռուսաստանին, Հնդկաստանին եւ Բրազիլիային՝ աջակցել ցեղասպանությունների կանխարգելմանն առավել արագ եւ արդյունավետ արձագանքելու ՄԱԿ-ի մշակած բարեփոխումների ծրագրին, հաղորդում է լոնդոնյան BBC գործակալությունը «Արմինյն միռոր սփեքթեյթր» թերթում:

«ՄԱԿ-ը պատասխանատու է ճիշտ ժամանակին գործնական քայլեր ձեռնարկելու եւ նաեւ համախմբելու այլ պետությունների ջանքերը մարդկության դեմ կատարվող հանցագործությունների առաջն առնելու համար», նշված է «Օքսֆամի» ներկայացրած բանաձեւում: Ընկերության Նյու Յորքի ներկայացուցիչ Նիկոլա Ռեյնդորփի խոսքերով՝ իրենք անհրաժեշտ քայլեր են ձեռնարկել բացահայտելու այն պետություններին, որոնք դեմ են սույն արտահայտություններ պարունակող բանաձեւի ընդունմանը: Այդ պետությունների թվում են Սիրիան, Եգիպտոսը, Պակիստանը, Իրանը, Կուբան եւ Ալժիրը: «Իսկ Մ. Նահանգների պաշտոնական այրերը թեեւ բարձրաձայն աղաղակում են, թե աջակցում են բարեփոխումների ծրագրին, սկզբունքորեն դեմ են դրան», պնդում են «Օքսֆամում»: Իսկ բանաձեւի կողմնակիցների թվում են Ավստրալիան, Նոր Զելանդիան, Ճապոնիան, Կանադան, Արգենտինան, Չիլին, Պերուն, Նիգերիան, Քենիան, Հարավային Կորեան, Սինգապուրը եւ Եվրամիությունը:

«Աջակցողները պետք է պատասխանատվության գիտակցումով մոտենան հարցին եւ իրենց կարելին անեն, որ համոզեն մյուսներին փոխելու իրենց մտադրությունը: Մենք բոլորս պարտավոր ենք վերջ տալ անմեղ մարդկանց սպառնացող ցեղասպանական արարքներին», ասել է Ռեյնդորփը:

Հ. Օ.

Հարիրիի սպանության գործով ձերբակալվել են անվտանգության ուժերի ղեկավարներ

Լիբանանի նախկին վարչապետ Ռաֆիկ Հարիրիի սպանությունից (14.02.2005) հետո սկսված քննության շրջանակներում ձերբակալվել են անվտանգության ծառայությունների երեք նախկին պաշտոնյաներ: Արդարադատության նախարարությունը կարգադրել է ձերբակալել նախագահական պահակազորի պետին: Ֆրանսպրեսը հաղորդում է, որ պահակազորի պետը՝ սիրիամետ գործիչ Մուստաֆա Համդանը, երեկ անձամբ ներկայացել է Հարիրիի սպանության հանգամանքներով զբաղվող միջազգային քննիչ հանձնաժողովի նստավայր:

Տեղական աղբյուրները նշում են, որ ձերբակալվել են ընդհանուր անվտանգության նախկին ղեկավար, գեներալ Ջամիլ էլ Սայեդը, բանակային հետախուզության նախկին պետ, գեներալ Ռեմոն Ազարը եւ ներքին անվտանգության ծառայության նախկին ղեկավար Ալի ալ Հաժը: Երեքն էլ հայտնի են իրենց սիրիամետ հայացքներով:

Կարգադրված է ձերբակալել նաեւ սիրիամետ նախկին պատգամավոր Նասեր Ղանդիլին: Ի դեպ, նախագահական պահակազորի պետ Մուստաֆա Համդանը, չնայած ձերբակալման կարգադրությանը, դեռ պաշտոնանկ չի արված:

ՄԱԿ-ի միջազգային քննիչ հանձնաժողովը գեներալ Համդանին հարցաքննել է որպես կասկածյալի: Հանձնաժողովը որպես «վկաների» հարցաքննել է 200-ից ավելի անձանց: Ըստ Ֆրանսպրեսի տեղեկությունների, ձերբակալվել են մի շարք այլ անձինք:

Ընդամենը մի քանի օր առաջ ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհուրդը Մերձավոր Արեւելքի երկրներին կոչ էր արել միջազգային քննիչ հանձնաժողովի հետ գործակցել՝ Ռաֆիկ Հարիրիի սպանության հանգամանքները եւ մեղավորներին բացահայտելու նպատակով:

Այսրհորդանանի հրեական մեծ բնակավայրերը կմիացվեն Իսրայելին

Իսրայելի վարչապետ Արիել Շարոնը հայտարարել է, որ իսրայելա-պաղեստինյան հաշտության վերջնական համաձայնագրի շրջանակներում իր երկիրը պատրաստ է լքել Այսրհորդանանի բնակավայրերի մի մասը: Միաժամանակ Շարոնն ընդգծել է, որ հրեական մեծ բնակավայրերից Իսրայելը չի հրաժարվի:

«Այդ բնակավայրերը կմնան մեր ձեռքին եւ կմիացվեն Իսրայելին», շեշտել է վարչապետը, չնշելով կոնկրետ տեղանուններ:

Օրերս Իսրայելի կառավարությունը բանակի եւ ոստիկանության աջակցությամբ ավարտեց հրեա վերաբնակների դուրսբերումը Գազայի հատվածի 21 եւ Այսրհորդանանի 4 հրեական ավաններից: Միջազգային դիտորդները կարծում են, որ մոտ ժամանակներս Գազայում եւ Այսրհորդանանում հրեական այլ բնակավայրեր չեն դատարկվի:

BBC-ն մեջբերում է Արիել Շարոնի այն խոսքերը, թե միակողմանի դուրսբերում այլեւս չի լինելու, իսկ այդ կարգի հետագա քայլերը պետք է ընդգրկվեն իսրայելա-պաղեստինյան վերջնական բանակցություններում: «Միայն այդ դեպքում Իսրայելը կներկայացնի իր պահելիք բնակավայրերի ցանկը», ընդգծել է Շարոնը:

Ներկայումս Այսրհորդանանում (այդ թվում Արեւելյան Երուսաղեմ) ապրում են մոտ 450 հազար հրեա վերաբնակներ:

Այս օրհնված օրը՝ օգոստոսի 31-ը

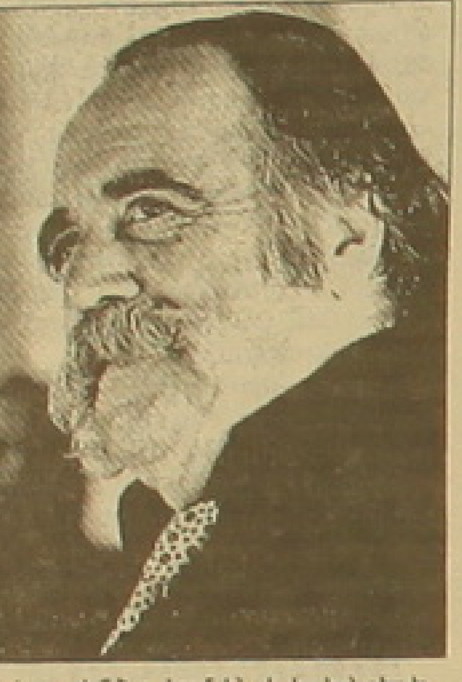

Է, էտպես էլ եղավ, ու աշխարհում օգոստոսի 31 եղավ, որպեսզի էս օգոստոսի 31-ը փառավորվեր գոնե Վիլյամ Սարոյան ծնելով: Հա, էտպես էլ էս օրը փառավորվեց: Ու երբ օգոստոսի 31-ին ծնված Վիլյամ Սարոյանը սկսեց խենթ պատանում գրել պտտածողի վրա, երբ Ֆրեզնոյին մերձակա խաղողի այգիներում արեւահարվող հայերն Ամերիկա երկրում խաղողը քաղցրացրին, Ամերիկա երկիրը, հետո անգլիախոս մարդիկ, հետո ողջ աշխարհի խենթուխելոք մարդիկ հասկացան, որ հրաշք մի գրող է ապրում իրենց կողքին: Ու էս գրողի նախնիները, նույնիսկ հայրն ու մայրը հայկական Տարոն աշխարհից են: Ինչ լեզվով էլ գրում էր (իսկ գրում էր անգլերեն), ում մասին էլ գրում էր (իսկ գրում էր ամերիկացիների, ճապոնացիների, խեղճուկրակ արաբների, ասորիների, հայերի, ֆրանսիացիների, ռուսների մասին), ինչ տարածքում էլ տեղավորում էր իր հերոսներին եւ ինչ ժամանակում՝ կրկին ու կրկին հայի մասին պատմություն էր ստացվում: Ինքն այդ մասին ասեր, թե չասեր՝ էդպես է:

Իր գիրը մեր կյանքի ժամանակագրությունն էր, իր սերը՝ տիեզերական, ուստի եւ թախիծն էլ՝ տիեզերական: Իր մեջ եղած ատելությունը (եթե կար, ինձ թվում է՝ չի եղել) չէր երեւում, չէր զգացվում: Նա սիրում էր իր բոլոր հերոսներին, ասել կուզե, որ սիրում էր մարդուն ընդհանրապես:

...1978-ին Երեւան էր եկել: Գրող թե վարորդ, ակադեմիկոս թե ԽՍՀՄ Սոցիալիստական հերոս հաշվապահ ցանկանում էին իր հետ խոսել, իր ձայնը լսել, իսկ եթե բախտ վիճակվի՝ նաեւ լուսանկարվել: Դրանք ոչ միայն մեզ համար էին երանելի ժամանակներ, այլեւ ողջ «կարդացյալ» մարդկանց համար (որովհետեւ ինչպես ինքը մեկ անգամ «գրագետ» բառի նոր հոմանիշ գտավ՝ «կարդացյալ»): Գյուղից գյուղ էր անցնում, ու իր այս երթն իր գրականության պես բան էր՝ ազատ ու կատարյալ: Ու գուցե դա էր պատճառը, որ բոլորը նրան իրենց ընկերն ու բարեկամն էին համարում: Խոսում էր քո հետ, եւ դու հոր, եղբոր բազկի զորություն էիր զգում, քո հետ երգում էր (լա՜վ էր երգում), քո հետ ուտում-խմում էր (էնքան քիչ էր իր կերած-խմածը, որ զարմանում էիր), ու դու քեզ աշխարհի ամենակուշտ մարդն էիր համարում:

Ողորմածիկ տատս, իրեն տեսնելով, ասաց. «Էս մարդ ծուռ ա...»: Իսկապես մեր պապերի երկրի՝ Մշո դաշտի եւ Բիթլիսի հրեղեն քաղաքի ծռությունն ուներ իր մեջ: Էդպես էր: Ու իր «ծռությունն» աշխարհի ամենամեծ իմաստությունն էր, խելամտությունը, խելացիությունը: Էդպես էր:

Ու եթե տարին տասներկու ամիս իրեն չպիտի կարողանանք հիշել (է, ժամանակներն են ուրիշ. հիմա փլեյսիդին են համարում մեր մտքի տոնածառը, սրան գումարած հեռուստատեսությամբ անվերջ ցուցադրվող պատուասական պոռնոֆիլմերը), տարվա մեջ գոնե մեկ օր՝ օգոստոսի 31-ին պարտավոր ենք հիշել նրան: Գոնե մաքրվելու համար:

ՍՈՒՐԳԵՆ ԳԱԼՈՅԱՆ

Բույրոնովսկի բնակիչներին է ներկայացվել կառուցվող հայկական եկեղեցու մանրակերտը

ԿՐԱՍՆՈԴԱՐ, 30 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ստավրոպոլի երկրամասի Բույրոնովսկի հայերի համար Վերափոխումն Սուրբ Աստվածածնի կրոնական տոնը նշանավորվել է նրանով, որ եկեղեցու բակում հավաքվածներին է ներկայացվել Սուրբ Հարության եկեղեցու՝ 23 անգամ փոքրացված մանրակերտը:

Հայկական շինանյութերից՝ տուֆից եւ բազալտից, պատրաստված մանրակերտը քաղաքում կառուցվող նոր հայկական եկեղեցու ճիշտ պատճենն է: Այն պատրաստել են մի խումբ շինարարներ՝ նկարիչ Գեւորգ Շիրվանյանի եւ նրա ընկերների՝ Քաջիկ Եղիազարյանի եւ Մխիթար Բաղալյանի գլխավորությամբ: «Ես ծնվել եմ Հայաստանի այն շրջանում, որտեղ կարմիր եւ սեւ տուֆ են արդյունահանում,- Ռուսաստանի հայերի «Երկրամաս» թերթի թղթակցին ասել է Գեւորգ Շիրվանյանը,- եւ հենց այս գույների տուֆ կօգտագործվի եկեղեցու կառուցման համար»:

Նախագծի հեղինակը ծագումով Հայաստանից է, բայց 18 տարի ապրել է Դոնի Ռոստովում, որտեղ կառուցել է շատ տներ եւ վերականգնողական շատ աշխատանքներ կատարել Բոլշայա Սադովայա փողոցում (նախկին Էնգելսի պողոտայում):

Հիշեցնենք, որ 2005 թվականի հուլիսի 16-ին կրակի էր մատնվել կառուցվող հայկական Սուրբ Հարության եկեղեցու ցանկապատը: Այրվել էր ցանկապատի մի մասը, կրակը թափանցել էր նաեւ եկեղեցու տարածք: Հրդեհն սկսվել էր գիշերը, եւ ժամանակին հասած հրշեջները հասցրել էին մարել այն: Պատահարի վկաները չեն կասկածում, որ դա նպատակադրված հրկիզում է եղել:

Տեղեկանք. Սուրբ Խաչ քաղաքը (այժմ՝ Բույրոնովսկ), Ռուսաստանի Պավել Առաջին կայսեր արձակած հրովարտակի համաձայն, հիմնադրվել է 1799 թվականին Ղարաբաղից վերաբնակված հայերի կողմից:

77-ամյա կենսապատում

Աշխարհահռչակ լուսանկարիչ Արա Գյուլերը որոշել էր անհատական ցուցահանդես բացել իր ծննդյան 77-ամյակի առթիվ: Այդ մտահղացումն իրականացավ եւ վերջերս «Ֆոթողրաֆ Էվի» սրահում բացվեց այն լուսանկարների ցուցահանդեսը, որով ոչ միայն ֆոտոռեպորտաժներ են, դիմանկարներ ու լուսանկարներ, այլեւ մի ամբողջ կենսագրություն են: Իր համեստությամբ աչքի ընկած Գյուլերը միշտ էլ ընտրում է այնպիսի անհատների ու իրադարձություններ, որոնք իսկապես դարաշրջանային նշանակություն ունեն: Նրա լուսանկարները, որոնք սկզբնական շրջանում եղել են սեւ-սպիտակ, այնուհետեւ կյանքը պատկերել են գունավոր, թեեւ ճ՛ւ հեղինակի, ճ՛ւ մեր կյանքը բնավ էլ գունավոր չի դարձել:

Ս. Գ.

Ֆիլմադարանը միացվելո՞ւ է արխիվին

ՀՀ կառավարության օգոստոսի 4-ի որոշմամբ, որը օգոստոսի 24-ին վավերացրել է հանրապետության նախագահը, ազգային ֆիլմադարանը պետք է միացվի ազգային արխիվին: Հարցի շուրջը զրուցեցինք ազգային արխիվի տնօրեն **Ամատունի Վիրաբյանի** հետ, որը նախ ներկայացրեց արխիվի եւ ֆիլմադարանի նախապատմությունը, ապա եւ իր մեկնաբանությունները:

Ըստ այդմ, 1943 թ. Խորհրդային Հայաստանի կառավարության որոշմամբ ստեղծվել է կինոֆոտոֆոնո փաստաթղթերի կենտրոնական պետական արխիվը, որն այդ կարգավիճակով գործել է մինչեւ 1995 թ.: Իսկ մշակույթի նախարարության 1991 թ. նոյեմբերի 19-ի հրամանով ստեղծվել է Հայաստանի ազգային ֆիլմադարանը, որը նույն նախարարության 1993 թ. դեկտեմբերի 8-ի որոշմամբ միացվել է գլխավոր արխիվային վարչության ենթակայության տակ գտնվող կինոֆոտոֆոնո արխիվին՝ կոչվելով ՀՀ կինոյի եւ տեխնագիր մշակույթի ազգային կենտրոն: Համաձայն որոշման, կենտրոնը պետք է ստանձներ կինոֆոտոֆոնո արխիվի եւ ազգային ֆիլմադարանի բոլոր հիմնական ֆունկցիաները, որը մինչ այսօր գործում է ազգային ֆիլմադարան անվամբ:

Պրն Վիրաբյանի ներկայացմամբ 2005 թ. ազգային արխիվը հանձնվել է նույն թվականին ստեղծված տարածքային կառավարման նախարարությանը, որն արխիվային գործի բնագավառում լիազոր մարմին է ճանաչվել նախկին մշակույթի նախարարության փոխարեն: Տնօրենի խոսքերով, նախարարությունն էլ համարելով, որ կինոֆոտոֆոնո արխիվին միացված ֆիլմադարանը եւս արխիվ է եւ պետք է լինի կառավարման մեկ մարմնի ենթակայությամբ, կառավարությանն է ներկայացրել նախագիծ, ըստ որի ֆիլմադարանը պետք է միացվի ազգային արխիվին: Փաստորեն, ինչպես տեղեկացանք տնօրենից, օգոստոսի 24-ին հանրապետության նախագահը վավերացրել է որոշումը, ըստ որի «Հայաստանի ազգային ֆիլմադարան» պետական ոչ առեւտրային կազմակերպությունը վերակազմակերպել՝ միացնելով «Հայաստանի ազգային արխիվ» պետական ոչ առեւտրային կազմակերպությանը (որոշում 1237):

Պրն Վիրաբյանը որոշումը մեկնաբանում է հետեւյալ կերպ. նախկինում գործող 6 պետական կենտրոնական արխիվներից 5-ը 2003 թ. միավորվել են եւ դարձել ազգային արխիվ՝ բացի ֆիլմադարանին միացած կինոֆոտոֆոնո արխիվից: Ըստ նրա, այժմ դա էլ կմիանա ազգային արխիվին եւ կկոչվի Հայաստանի ազգային արխիվի կինոֆոտոֆոնո փաստաթղթերի մասնաճյուղ, որը շատ նորմալ է: «43 թ.-ից մինչեւ 93 թ. կինոֆոտոֆոնո արխիվը արխիվ է եղել եւ ոչ մի խնդիր չի եղել, այժմ կա՞ն», հավելեց արխիվի տնօրենը:

«Ազգի» այն հարցին, թե կինոն արվեստի տեսակ է եւ որքանով է դրա պահպանումը մտնում արխիվի իրավասության մեջ, պրն Վիրաբյանը պատասխանեց հետեւյալը. «Փաստը կարելի է արձանագրել ճ՛ւ թղթի վրա, ճ՛ւ ժապավենի. երկու դեպքում էլ բովանդակությունը նույնն է, տարբերությունը նյութական կրիչն է, իսկ եթե երկուսն էլ փաստաթուղթ են, հետեւաբար կարելի է արխիվավորել»: Պրն Վիրաբյանի հավաստմամբ, ֆիլմադարանում պահվող լուսանկարները, ձայնագրությունները, կինոխրոնիկաները արխիվային փաստաթղթեր են, որովհետեւ արտացոլում են երկրի պատմությունը, որեւէ իրադարձություն: «Իսկ համաձայն արխիվային գործի մասին ՀՀ 2004 թ. հունիսի 8-ին ընդունված օրենքի կինոֆոտոֆոնո փաստաթղթերը եւս ընդգրկվում են ՀՀ արխիվային հավաքածուի կազմում», նշեց Ամատունի Վիրաբյանը:

«Բայց չէ՞ որ գեղարվեստական ֆիլմերը արվեստի գործեր են եւ կարիք ունեն ցուցադրման եւ արդյոք հնարավոր չէ՞ր գոնե դրանք առանձին պահել եւ չարխիվավորել» **«Ազգի»** հարցին արխիվի տնօրենը պատասխանեց. «Նախ ֆիլմադարանի միայն 1 կամ 2 տոկոսն են գեղարվեստական ֆիլմեր, որոնք չէինք կարող առանձնացնել, իսկ հետո էլ արխիվին միացվելուց հետո դրանք չեն կորցնի հանրությանը մատչելի լինելու հնարավորությունը՝ ներառելով ցուցադրություն ազգային արխիվի ցուցադրության սրահում: Բացի այդ, միավորումից հետո մեր առաջին խնդիրը ֆիլմերի եւ լուսանկարների թվայնացման հարցն է լինելու»: Իսկ գեղարվեստական ֆիլմերի որքանով փաստաթուղթ եւ արխիվի պահպանման առարկա լինելու հարցը ազգային արխիվի տնօրենը մեկնաբանեց հետեւյալ կերպ. «Ես չեմ պնդում, որ գեղարվեստական ֆիլմերը ուղղակի ձեւով արխիվային փաստաթղթեր են, բայց դրանք էլ ոչ ուղղակի փաստաթղթեր են, որովհետեւ դրանք էլ են ֆիքսում փաստն ու իրադարձությունը՝ գեղարվեստական միջոցներով, իսկ կինոխրոնիկաները ուղղակի փաստաթղթեր են»:

Միակողմանի չլինելու եւ ազգային ֆիլմադարանի ղեկավարության վերաբերմունքը եւս հարցի առնչությամբ իմանալու համար զրուցեցինք նաեւ ազգային ֆիլմադարանի փոխտնօրեն **Գարեգին Զաքոյանի** հետ: Պրն Զաքոյանը ներկայացրեց ոչ միայն իրենց վերաբերմունքը հարցի նկատմամբ, այլեւ նշեց ֆիլմադարանի գործունեության կարեւորագույն ձեռքբերումները:

- Իհարկե լավ կլիներ թե բարոյական, թե էթիկական, թե մասնագիտական եւ թե պրակտիկ առումներով, եթե մեր կարծիքը հարցնեին որոշումն ընդունելուց առաջ կամ գոնե տեղյակ պահեին վերակազմավորվելու մասին: Ցավոք, մեզ փաստի առջեւ կանգնեցրին հենց այն պահին, երբ մեր «Ֆիլմերի պահպանման ծրագիրը» արժանացավ ամերիկյան կառավարության ուշադրությանը, եւ ծրագիրը իրականացնելու համար համապատասխան գումար նախատեսվեց:

Իր գոյության 14 տարիների ընթացքում, որոնց կեսը հոսանքազրկման տարիներ էին, ազգային ֆիլմադարանը կատարել է ահռելի աշխատանք՝ ստեղծվել է էլեկտրոնային կատալոգ, ստուգվել եւ համակարգիչ է մուտքագրվել ֆոնդերի 60 տոկոսը, ինչպես նաեւ ֆոնդերը համալրվել են այնպիսի կարեւորագույն հավաքածուներով, ինչպիսիք են Համո Բեկնազարյան դերասանի մինչհեղափոխական կինոյում խաղացած դերերով ֆիլմերը, նրա «Վոստոկֆիլմում» նկարահանած համաշխարհային կինոարվեստի համար բացառիկ նշանակություն ունեցող ֆիլմերը, Արամ Խաչատրյանի կինոյի համար հատուկ գրված երաժշտությամբ բոլոր 17 ֆիլմերը եւ այլն: Իր գործունեության ընթացքում ֆիլմադարանը հրատարակել է կինոյին նվիրված մոտ 20 անուն գիրք, կազմակերպել է բազմաթիվ ցուցահանդեսներ եւ 15 կինոփառատոն, որոնցից մեկը անց է կացվել Փարիզի Ժորժ Պոմպիդու կենտրոնում, ուր 4 ամիս շարունակ «Հայկական սինեմա» խորագրով փառատոնում ներկայացվել են 120 հայկական ֆիլմեր: Փառատոնի կատալոգը, փոխտնօրենի խոսքերով, իր անալոգը չունեցող հայ կինոյի դասագիրք է: Բացի այդ ֆիլմադարանը ձեռք էր բերել միջազգային ճանաչում եւ դարձել FIAF-ի լիարժեք անդամ: Ֆիլմադարանի օգնությամբ եւ համագործակցությամբ Ատոմ Էգոյանը նկարահանել է իր առաջին հայկական ֆիլմը, եւ մենք հպարտ ենք, որ «Օրացույց» ֆիլմի լուսագրերը (տիտրերը) սկսվում են «Հայաստանի ազգային ֆիլմադարան» մակագրությամբ: Կանցնեն տասնյակ տարիներ, շատ բան կփոխվի մեր երկրում, սակայն «Հայաստանի ազգային ֆիլմադարան» մակագրությամբ ֆիլմերն ու գրքերը անշուշտ կմնան:

Հետաքրքրական են Պրն Զաքոյանի մեկնաբանությունները ֆիլմադարան-արխիվ համատեքստում:

- Ֆիլմադարանը թանգարան է, կինոյի թանգարան, իսկ թանգարանի եւ արխիվի սահմանումը չափազանց հստակ է, եւ դրանց սահմանման հիմքում ընկած է գործունեության առարկան: Արխիվի դեպքում դա փաստաթուղթն է, իսկ ֆիլմադարանի դեպքում ֆիլմն է՝ արվեստի ստեղծագործությունը: Չեմ կարծում, որ որեւէ մեկին անհրաժեշտ է ապացուցել, որ «Նռան գույնը», «Պեպոն» կամ «Տարվա եղանակները» արխիվային փաստաթղթեր չեն: Իրբեւ մասնագետ ասեմ, որ «դոկումենտալ կինո» բառակապակցությունը սոսկ կինոարվեստի տվյալ ժանրի անվանումն է եւ ոչ մի կապ չունի «դոկումենտ» հասկացության հետ: Լուրջ կինոգիտության մեջ այդ բառակապակցությունն ընդհանրապես չի օգտագործվում. կինոյի վերաբերյալ գեղարվեստական կամ դոկումենտալ բառերի փոխարեն մենք օգտագործում ենք խաղարկային եւ ոչ խաղարկային տերմինները: Ինչ խոսք, դոկումենտալ ֆիլմերը եւս արվեստի ստեղծագործություններ են, համենայն դեպս Զիգա Վերտովը, Արտավազդ Փելեշյանը, Ռուբեն Գեւորգյանցը եւ աշխարհի մնացած բոլոր «կինովավերագրողները» իրենց համարում են արվեստագետ, այլ ոչ թե փաստաթուղթ ստեղծող դիվանագետ, ժեկի կառավարիչ կամ կենտկոմի քարտուղար: Թանգարանի հիմնական գործառույթներից մեկն իր ողջ հավաքածուի՝ առանց բացառության ցուցադրումն է: Մինչդեռ մշակույթի նախարարությունը մի քանի տարի առաջ զրկեց ֆիլմադարանին իր միակ ցուցասրահից՝ «Պիոներ» կինոթատրոնից: Իսկ այսօր այդ նույն նախարարության չինովնիկները մեզ ասում են. «Քանի որ ֆիլմադարանը մշտական ցուցադրություն չի ապահովում, նա պետք է դառնա արխիվ»: Ահա այսպիսի տրամաբանություն՝ ինչպես ռուսն է ասում՝ «Против лома, нет приема», իր խոսքն այսպես եզրափակեց ազգային ֆիլմադարանի փոխտնօրեն Գարեգին Զաքոյանը:

Մենք միջանկյալ նշենք, որ, ըստ ֆիլմադարանի տրամադրած տեղեկությունների, այժմ ազգային ֆիլմադարանի ֆոնդն ունի մոտ 32 տոկի՝ 5000 անուն ֆիլմեր՝ հիմնականում հայկական, 32 հազար ձայնագրություններ եւ մոտ 300 հազար լուսանկարներ: Մի խոսքով՝ հարցը շատ նուրբ եւ վիճելի է, իսկ որոշումն էլ արդեն կա, այնպես որ սպասենք կնոժառանգության հետագա ճակատագրի ճիշտ դասավորմանը, որը խիստ կարեւոր է ոչ թե այս բանավեճի համատեքստում, այլ որպես մի ժողովրդի մշակութային պատմության վավերացում:

ԳՈՀԱՐ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

Վախճանվել է հանրաճանաչ բարեգործ Օննիկ Ալեքսանյանը

«Օննիկ ըլ Քայրո» (Կահիրեի Օննիկը) անունով էին նրան ճանաչում աշխարհի տարբեր մասերում: Եվ ոչ միայն հայերը: Եվրոպայում, Կանադայում, Հարավային եւ Հյուսիսային Ամերիկաներում նա սիրված ու հարգված անձնավորություն էր: Ոսկերչական անզուգական գործերի տարածման միջոցով նա հայ ժողովրդի պատմությունն ու հարուստ մշակույթը ծանոթացրել էր օտարներին՝ միաժամանակ իր առատաձեռն նվիրատվություններով օժանդակելով բազմաբնույթ հայկական կազմակերպություններին, կրոնական ու հասարակական հաստատություններին:

Հակառակ կառավարություններում իր վայելած հռչակին ու հեղինակությանը՝ նա չափազանց համեստ ու ազնիվ անձնավորություն էր:

Օննիկ Ալեքսանյանը ծնվել էր Կահիրեում: Վերջին տարիներին ապրում էր Կանադայում, որտեղ էլ, ըստ «Արմինյն միրոր սփեքթեյթր» շաբաթաթերթի օգոստոսի 27-ի համարի, իր մահկանացուն է կնքել հուլիսի 29-ին՝ երկարատեւ հիվանդությունից հետո:

Նրա հիշատակը վառ կմնա բոլոր նրանց սրտերում ու հոգիներում, ովքեր բախտ են ունեցել մոտիկից ճանաչելու նրան:

Հ. Օ.

ԾԱՂՐԱՆԿԱՐՉԻ ԱՉՔԵՐՈՎ

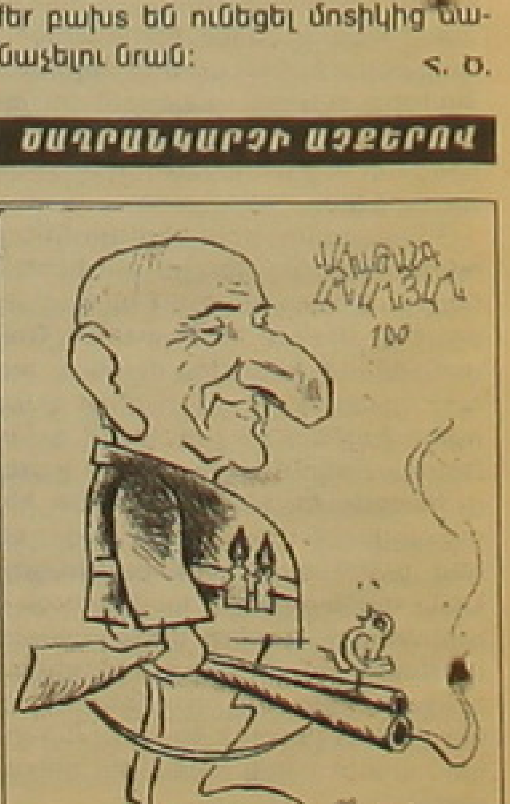

Մարզիչները հրապարակել են կազմերը

Ֆուտբոլի Հայաստանի եւ Հոլանդիայի հավաքականների գլխավոր մարզիչներ Հենկ Վիսմանն ու Մարկո վան Բաստենը հրապարակել են սեպտեմբերի 3-ին կայանալիք ընտրական մրցախաղին նախապատրաստվող ֆուտբոլիստների կազմը: ՀՀ հավաքականի գլխավոր մարզիչ Հենկ Վիսմանն ուսումնամարզական հավաք է հրավիրել 21 ֆուտբոլիստի: Երկարատեւ ընդմիջումից հետո, որը պայմանավորված էր վնասվածքով, կրկին հավաքական է հրավիրվել մեր ընտրանու ավագ, բազմափորձ Հարություն Վարդանյանը: Վնասվածքներից ապաքինվելուց հետո առաջիկա խաղերին են նախապատրաստվում նաեւ Ռոման Բերեզովսկին ու Կարեն Դոխոյանը: Առաջին անգամ ազգային հավաքական են հրավիրվել «Փյունիկի» կիսապաշտպան Արմեն Տիգրանյանը, թիմի դարպասապահ Գեւորգ Կասպարովը եւ «Բանանցի» հարձակվող Սամվել Մելքոնյանը: Փոխարենը հավաքականից բացակայում են Արման Քարամյանը եւ Արմեն Շահգելդյանը: Բացի վերը նշված ֆուտբոլիստներից, ուսումնամարզական հավաքին մասնակցում են Սարգիս Հովսեփյանը, Եղիշե Մելիքյանը, Ալեքսանդր Թադեւոսյանը, Ռոբերտ Արզումանյանը, Վալերի Ալեքսանյանը, Համլետ Մխիթարյանը, Ռոմիկ Խաչատրյանը, Կարեն Ալեքսանյանը, Աղվան Մկրտչյանը, Արամ Ոսկանյանը, Դավիթ Գրիգորյանը, Էդգար Մանուչարյանը, Գալուստ Պետրոսյանը, Արա եւ Արամ Հակոբյանները:

Երեկ երեկոյան «Փյունիկի» մարզաբազայում մեր հավաքականն իր առաջին մարզումն անցկացրեց:

Այսօր եւ վաղը կկայանան երկուական պարապմունք, իսկ խաղի նախօրեին կանցկացվի մեկ մարզում: Մեր հավաքականը հանգրվանել է «Անի» հյուրանոցում:

Երեկվանից Հայաստանի հավաքականի հետ սեպտեմբերի 3-ին կայանալիք ընտրական հանդիպմանն է նախապատրաստվում Հոլանդիայի ազգային հավաքականը: Գլխավոր մարզիչ Մարկո վան Բաստենը հավաքի է հրավիրել հետեւյալ ֆուտբոլիստներին. դարպասապահներ՝ Էդվին վան դեր Սար («Մանչեստր յունայթեդ»), Հենկ Թիմեր («Ալկմար»), պաշտպաններ՝ Ջովանի վան Բրոնկհորստ («Բարսելոն»), Ջոն Հեյտինգա («Այաքս»), Թիմ դե Կլեր («Ալկմար»), Բարի Օպդամ («Ալկմար»), Յան Կրոմկամպ («Վիյառեալ»), Խալիդ Բուլահրուզ («Համբուրգ»), Վիլֆրեդ Բաումա («Էյնդհովեն»), Թեո Լուսիուս («Էյնդհովեն»), կիսապաշտպաններ՝ Նայջել դե Յոնգ («Այաքս»), Հեդվիգես Մադուրո («Այաքս»), Ուեսլի Սնեյդեր («Այաքս»), Դանի Լանդզաաթ («Ալկմար»), Ռաֆայել վան դեր Վաարտ («Համբուրգ»), Ֆիլիպ Կոկու («Էյնդհովեն»), հարձակվողներ՝ Ռայան Բաբել («Այաքս»), Ռոբին վան Պերսի («Արսենալ»), Ռոյ Մաքայ («Բավարիա»), Արիեն Ռոբեն («Չելսի»), Դիրկ Կեյտ («Ֆեյենորդ»), Ռուդ վան Նիստելռոյ («Մանչեստր յունայթեդ»), Յան Վենեգոր օֆ Հեսելինկ («Էյնդհովեն»):

Հոլանդիայի ազգային հավաքականը Երեւան կժամանի սեպտեմբերի 2-ին չարտերային չվերթով: Նույն օրը երեկոյան ժամը 22-ին հոլանդացիները «Հանրապետական» մարզադաշտում առաջին պարապմունքը կանցկացնեն:

Ամենահաջողը Թեհրանի բասկետբոլիստուհիների ելույթն էր

Բասկետբոլի համահայկական առաջին մրցաշարին Իրանից մասնակցեց 4 թիմ (3՝ տղամարդկանց, 1՝ կանանց), որոնք ներկայացնում էին Թեհրանը, Սարին եւ Սպահանը: Իրանի մարզական պատվիրակության կազմում Երեւան էր ժամանել 66 մարդ: Այն գլխավորում էր Օդեդ Աղաջանյանը, Սպահանի տղամարդկանց թիմի պատասխանատուն էր պրն Մասիսը: Համառ մրցապայքարում Իրանի բասկետբոլիստներն ընդհանուր առմամբ անցկացրին 12 հանդիպում, որից 8-ում հաղթեցին, 4-ում՝ պարտվեցին: Առավել հաջող հանդես եկան իրանցի բասկետբոլիստուհիները, որոնք անցկացրած 5 մրցախաղերից 4-ում հաղթանակած դուրս եկան եւ միա[...] Երեւանի թիմի հետ եզրափա[...] խաղում պարտվեցին (51-84) եւ արժանացան արծաթե մեդալների: Թեհրանի կանանց թիմը նաեւ դարձավ «Արդարացի խաղի» մրցանակի դափնեկիր: Թիմի բասկետբոլիստուհի Մեղեդի Շահնազարյանը ճանաչվեց լավագույն կենտրոնական հարձակվող, իսկ լավագույն պաշտպանի մրցանակը հանձնվեց Էթնա Իսայանին: Իրանի բասկետբոլիստները գրավեցին 7-րդ եւ 9-րդ տեղերը:

Պատվիրակության կազմում էր նաեւ միջազգային կարգի մրցավար Վրեժ Աբգարյանը, որը մրցաշարում վարեց 20 խաղ: Նա ճանաչվեց լավագույն մրցավար: Հայրենիք մեկնելուց առաջ հանդիպեցինք Իրանի պատվիրակության ղեկավար Օդեդ Աղաջանյանի եւ Համահայկական խաղերի համաշխարհային կոմիտեի անդամ Ալֆրեդ Հավանի հետ՝ խնդրելով կիսել իրենց տպավորությունները: Օդեդ Աղաջանյանը հետեւյալը նշեց. «Այսպիսի մրցաշարերը շատ լավ առիթ են, որպեսզի հայ երեխաներն աշխարհի տարբեր ծայրերից գան ու հավաքվեն մայր հայրենիքում եւ միմյանց հետ միաբան լինեն: Սա շատ գնահատելի նախաձեռնություն է: Հաշվի առնելով, որ բասկետբոլի մրցաշարն առանձին առաջին անգամ էր անցկացվում, թվում էր, թե շատ թերություններ կլինեն: Սակայն, հուրախություն մեզ, դրանք չնչին էին ու աննկատ: Ամեն ինչ ճիշտ ժամանակին կազմակերպված էր, որը մեզ շատ ուրախացրեց: Միակ դժգոհությունը թերեւս մրցավարների ոչ պրոֆեսիոնալ լինելն էր, որոնք հաճախ խաղի ընթացքում չէին տիրապետում բասկետբոլի կանոններին»:

Ալֆրեդ Հավանն էլ ավելացրեց, որ այդ հարցը քննարկվել է համաշխարհային կոմիտեի նիստում եւ որոշվել է լուրջ աշխատանքներ տանել մրցավարների վերապատրաստման հարցում՝ նպաստելով նրանց մակարդակի բարձրացմանը: Լավ կլինի նաեւ, որ մարզերից եկած թիմերն էլ իրենց հետ մրցավարներ ունենան: Հավանը գտնում է, որ նշված թերությունները ժամանակի ընթացքում հնարավոր է շտկել: Իսկ ընդհանուր առմամբ, նրա կարծիքով, մրցաշարը լավ էր կազմակերպված, յուրաքանչյուրը գիտեր, թե ինչի համար է պատասխանատու: Այնպես որ, Հավանը շատ գոհ է մեկնում Երեւանից:

Նյութը եւ լուսանկարը՝
ՄԱՐԻՆԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆԻ

Կուզնեցովայի տհաճ անակնկալը

Նյու Յորքում իրենց մրցավեճն են սկսել թենիսի ԱՄՆ-ի բաց առաջնության պարգեւները վիճարկողները: Մրցաշարի մեկնարկում գրանցվեց առաջին խոշոր անակնկալը: Անցյալ տարվա չեմպիոնուհի ռուսաստանցի Սվետլանա Կուզնեցովան սենսացիոն պարտություն կրեց իր հայրենակցուհի Եկատերինա Բիչկովայից, որը թենիսիստուհիների դասակարգման ցուցակում ներկայումս զբաղեցնում է 97-րդ տեղը: Երկու խաղափուլում Բիչկովան բավական վստահ հաղթանակ տոնեց (6-2, 6-3): ԱՄՆ-ի բաց առաջնությունների 125-ամյա պատմության ընթացքում սա առաջին դեպքն է, որ գործող չեմպիոնուհին առաջին իսկ փուլից հետո թողնում է ասպարեզը: Եթե նմանատիպ համեմատություն կատարենք տղամարդկանց մրցաշարերի հետ, ապա վերջին անգամ նման դեպք գրանցվել էր 1999 թ., երբ առաջին փուլում պայքարից դուրս էր մնացել նախորդ մրցաշարի հաղթող ավստրալիացի Պատրիկ Ռաֆտերը:

Անսպասելի պարտությունից հետո Կուզնեցովան լրագրողներին հայտարարել էր, որ դառը պարտությունից անհրաժեշտ դասեր կքաղի: Նրա կարծիքով, նման անհաջողությունները մարզիկին ավելի ուժեղ են դարձնում:

Ընդհանրապես «Մեծ սաղավարտի» մրցաշարերում շատ հազվադեպ է պատահում, որ գործող չեմպիոնն առաջին իսկ խաղից հետո պարտված թողնի կորտը: Բայց սիա ընթացիկ մրցաշրջանում Կուզնեցովայի օրինակն արդեն երկրորդն էր: Մինչ այդ Ֆրանսիայի բաց առաջնությունում անհաջողության էր մասնվել ռուսաստանցի Անաստասիա Միսկինան՝ զիջելով իսպանուհի Մարիա Սանչես-Լորենսոյին:

Մրցումների առաջին օրը մեկնարկի դուրս եկած ռուսաստանցի 8 թենիսիստուհիներից միայն 5-ին հաջողվեց մտնել հաջորդ փուլ: Բացի Բիչկովայից, իրենց մեկնարկային հանդիպումներում հաղթանակներ տոնեցին Մարիա Շարապովան, Վերա Դուշեվինան, Նադեժդա Պետրովան եւ Մարիա Կիրիլենկոն: Ինչպես միշտ, ԱՄՆ-ում հաջող են հանդես գալիս ամերիկացի թենիսիստուհիներ Վինուս եւ Սերենա Ուիլյամս քույրերը: Նրանք երկուսն էլ հաղթանակով սկսեցին մրցաշարը:

Տղամարդկանց մրցաշարում առայժմ առանձնակի անակնկալներ չեն գրանցվել: Առաջին փուլի արգելքը հաջողությամբ են հաղթահարել Աղասին, Անդրեեւը, Կորիան, Հաասը, Բյորկմանը, Յոհանսոնը, Նադալը, Բերդիչը, Նովակը, Լյուբիչիչը:

«Ոսկե ոտքի» դափնեկիրը Շեւչենկոն է

Ուկրաինայի հավաքականի եւ իտալական «Միլանի» հարձակվող Անդրեյ Շեւչենկոն դարձավ «Ոսկե ոտք» մրցանակի 3-րդ դափնեկիրը: Մոնտե Կառլոյում կայացած հանդիսավոր արարողության ժամանակ նա իր ոտնաքաթի հետքը թողեց ֆուտբոլային աստղերի ծառուղում: Շեւչենկոյից առաջ նման պատվի էին արժանացել իտալացի Ռոբերտո Բաջիոն եւ չեխ Պավել Նեդվեդը: «Ոսկե ոտք» մրցանակի թեկնածուների թվում էին նաեւ Դ[...]ֆիդ Բեքհեմը, Էռնան Կրեսպոն, Օլիվեր Կանը, Պաոլո Մալդինին, Լուիշ Ֆիգու, Ռոմարիոն, Զինեդին Զիդանը, Ռոնալդոն եւ Ռուդ վան Նիստելռոյը: Մրցանակի դափնեկիրը որոշվեց ինտերնետային ցանցով անցկացված հարցման միջոցով:

Ռուբենը համաձայնեց տեղափոխվել «Նյուքասլ»

Մադրիդի «Ռեալի» եւ Անգլիայի հավաքականի հարձակվող Մայքլ Օուենը համաձայնել է տեղափոխվել «Նյուքասլ» եւ 4-ամյա պայմանագիր կնքել ակումբի հետ: Երեկ երեկոյան նա բուժզննման պետք է ենթարկվեր: «Նյուքասլի» ղեկավարությունն Օուենի համար 17 մլն ֆունտ ստեռլինգ էր առաջարկել «Ռեալին»: Վերջինս համաձայնել էր առաջարկին՝ պայմանով, որ անձնական պայմանագիրը ֆուտբոլիստի համար ձեռնտու լինի:

Հետաքրքրական է, որ Օուենի հարցով «Ռեալն» առաջարկ էր ստացել նաեւ չեմպիոնների լիգայի ներկայիս գավաթակիր «Լիվերպուլից»: Վերջինիս ղեկավարությունը տեղյակ լինելով, որ «Նյուքասլը» ֆուտբոլիստի համար 17 մլն ֆունտ ստեռլինգ է առաջարկել, հայտարարել էր, որ ավելին վճարել չի պատրաստվում: Ընդ որում, «Լիվերպուլը» ցանկանում էր Օուենին 1 տարվա վարձավճարով վերցնել թիմ՝ նախապես վճարելով 8 մլն ֆունտ ստեռլինգ: Իսկ հետագայում, եթե ամեն ինչ բարեհաջող ընթանար, հնարավոր էր, «Լիվերպուլը» գներ Օուենի տրանսֆերը:

«Լիոնը» փրկվեց ավիավթարից

Ֆրանսիայի չեմպիոն «Լիոնի» ֆուտբոլիստները քիչ էր մնացել ավիավթարի զոհ դառնային: Առաջնության հերթական խաղից հետո Օսերից Լիոն վերադառնալիս ինքնաթիռը հարկադիր վայրէջք էր կատարել: Վայրէջքն անհաջող ստացվեց, որի հետեւանքով ուղեկցորդուհին կոտրեց ձեռքը: Հուրախություն թիմի երկրպագուների, «Լիոնի» ֆուտբոլիստներից եւ ոչ մեկը չտուժեց, թեեւ բոլորն էլ բավականին վախեցել էին:

Անառիկ դարպասներ

«Էսթեղլալ-Կոտայքի» եւ «Բանանցի» մրցախաղով ավարտվեց ֆուտբոլի Հայաստանի բարձրագույն խմբի առաջնության 2-րդ փուլի մեկնարկային տուրը: Չնայած թիմերի գործադրած ջանքերին, դարպասները մնացին անառիկ:

Ցմահ պայմանագիր կառաջարկվի

Լոնդոնի «Արսենալի» ղեկավարությունը պատրաստ է թիմի գլխավոր մարզիչ Արսեն Վենգերին ցմահ պայմանագիր առաջարկել: Այս մասին հայտարարել է ակումբի փոխնախագահ Դեյվիդ Դեյնը: «Մենք ուրախ կլինենք, որ Վենգերն աշխատի թիմում այնքան, որքան ինքն է ցանկանում: Մեր կողմից նրա վրա երբեք ճնշում չի գործադրվել եւ առաջիկայում էլ նման բան տեղի չի ունենա», նշել է Դեյնը:

Էջը պատրաստեց ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

ԹՈՒՐՔԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Ադրբեջանի ղեկավարությունը հրաժարվում է ընդունել Սերդար Դենքթաշի գլխավորած պատվիրակությանը

«Ազգը» նախորդ համարում տեղեկացրել էր «Հյուսիսային Կիպրոսի թուրքական հանրապետության» արտգործնախարար Սերդար Դենքթաշի գլխավորած պատվիրակության Նիկոսիայի թուրքական վերահսկողության տակ գտնվող «Էրջան» օդանավակայանից ուղիղ չվերթով Բաքու կատարած եռօրյա այցի մասին: Միաժամանակ նշվել էր, որ Սերդարին ուղեկցում է նրա հայրը՝ Ռաուֆ Դենքթաշը:

Այցին օգոստոսի 29-ին եւ 30-ին անդրադարձավ թուրքական հանրային հեռուստատեսությունը, որին միացավ նաեւ «Միլլիյեթ» թերթը: Հեռուստատեսության օգոստոսի 29-ի անդրադարձի համաձայն այցն իրականացվել է Ադրբեջան-Թուրքիա գործարար միության եւ Արտերկրում բնակվող ադրբեջանցիների պետական կոմիտեի համատեղ հրավերով: Սերդար Դենքթաշի պատվիրակության կազմում գործարարներ են եւ լրագրողներ, ընդհանուր թվով 100 մարդ, որին Բաքվում դիմավորել են միայն Ադրբեջանում «Հյուսիսային Կիպրոսի թուրքական հանրապետության» ներկայացուցիչ Մուստաֆա Էվրանը եւ Թուրքիայի դեսպան Թուրան Մորալըն:

Այժմ հարց է ծագում՝ ինչո՞ւ ադրբեջանական իշխանություններից որեւէ ներկայացուցիչ չէր դիմավորել պատվիրակությանը: Այդ հարցին օգոստոսի 30-ի համարում «Դենքթաշների դեսպանսն Ադրբեջանում դժգոհ է» խորագրով պատասխանում է «Միլլիյեթը»: Թուրքական այս թերթը, նշելով հանդերձ այցի շրջանակներում Սերդարի պատվիրակության շփումների մասին, այնուամենայնիվ հարկ է համարում ընդգծել, որ պատվիրակությունն անհանգստացած է բարձր մակարդակի հանդիպումները չեղյալ հայտարարելու Բաքվի իշխանությունների որոշման մասին խոսակցություններից:

Ըստ դրանց, Դենքթաշի պատվիրակության հանդիպումները նախագահ Իլհամ Ալիեւի, արտգործնախարար Էլմար Մամեդյարովի եւ բարձրաստիճան այլ ղեկավարների հետ այցի ծրագրից վերջին պահին են հանվել: Ադրբեջանի բարձրագույն ղեկավարության այս վերաբերմունքը, թուրքական թերթի վկայությամբ, կուլիսներում պայմանավորվում է արտաքին ճնշումներով եւ հատկապես Հունաստանի (համարժեք խայլերի դիմելու) «սպառնալիքով»:

Հատկանշական է, որ երբ Մամեդյարովին հարցնում են, թե ինչո՞ւ չի հանդիպում իր գործընկերոջ՝ Սերդար Դենքթաշի հետ, նա պատասխանում է. «Նրա պատվիրակությունը Բաքու է ժամանել բացառապես գործարար նպատակներով: Հետեւաբար նրա հետ հանդիպման մասին խոսք լինել չի կարող»: Վերջում «Միլլիյեթը» եզրակացնում է. «Առայժմ անորոշ է, թե Դենքթաշի պատվիրակությունը Բաքվում ինչ մակարդակի ընդունելության կարժանանա»:

Հ. Չ.

ՖՈՒԼԲՐԱՅԹ ԾՐԱԳԻՐ

Հայաստանում Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների դեսպանության Հասարակայնության հետ կապերի բաժինը հայտարարում է 2006-2007 ուսումնական տարվա Ֆուլբրայթ կրթաթոշակի մրցույթի սկիզբը:

FULBRIGHT

Ֆուլբրայթ ծրագրով դրամաշնորհներ են տրվում օտարերկրացի գիտնականներին՝ ԱՄՆ համալսարաններում մեկ ուսումնական տարի կամ մեկ կիսամյակ դասախոսելու եւ/կամ գիտահետազոտական հետազոտություններ կատարելու նպատակով: Ծրագիրը կրում է Արկանզասի սենատոր Ջ. Ուիլյամ Ֆուլբրայթի անունը, որը 1946թ. նախաձեռնեց այն՝ «մեծացնելու ԱՄՆ-ի ու աշխարհի այլ ժողովուրդների միջեւ փոխըմբռնումը»: Բոլոր դրամաշնորհները հաստատվում են Ֆուլբրայթի օտարերկրյա կրթաթոշակային խորհրդի կողմից, որն ունի 12 անդամ, որոնք նշանակվում են Միացյալ Նահանգների նախագահի կողմից:

ԿՐԹԱԹՈՇԱԿԻ ԴԻՄԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

- ՀՀ քաղաքացու եւ մշտական բնակչի կարգավիճակ
- Աշխատանք Հայաստանում
- Դոկտորական կամ թեկնածուական (Ph.D.) կոչում
- Անգլերենի իմացություն
- Դիմումի լրացված փաթեթ
- Երաշխավորագրեր
- Ֆիզիկական ու առողջական լավ վիճակ

ԴԻՄՈՒՄՆԵՐ ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ ԵՆ ՀԵՏԵՒՅԱԼ ՈԼՈՐՏՆԵՐԻ ՄԱՍՆԱԳԵՏՆԵՐԻՑ.

- Քաղաքագիտություն, տնտեսագիտություն, սոցիոլոգիա
- Միջազգային հարաբերություններ, ժուռնալիստիկա եւ իրավագիտություն
- Ամերիկագիտություն (ԱՄՆ պատմություն, գրականություն, հասարակություն եւ մշակույթ)
- Քիմիա, հանրային առողջապահություն ու բժշկություն

ԴԻՄԵԼՈՒ ԿԱՐԳՆ ՈՒ ՄՐՑՈՒԹԱՅԻՆ ԺԱՄԿԵՏՆԵՐԸ

Դիմումները պետք է լրացնել անգլերեն լեզվով: Ձեռագիր, ոչ ամբողջությամբ լրացված կամ ուշ ներկայացված դիմումները քննության չեն առնվում: Վերջին 5 տարիների ընթացքում Ֆուլբրայթ կրթաթոշակ ստացած անձանց դիմումները նույնպես քննության չեն առնվի: Բոլոր դիմումները, այդ թվում՝ երաշխավորագրերը քննության են առնվում եւ տեխնիկական, եւ ակադեմիական տեսանկյուններից: Բոլոր պայմաններին համապատասխանող թեկնածուները կհրավիրվեն հարցազրույցի դեսպանատան Ֆուլբրայթ կրթաթոշակի ընտրական հանձնաժողովի կողմից, իսկ հաղթողների դիմումները՝ վերջնական հաստատման նպատակով, 2005թ. դեկտեմբերի 15-ին կներկայացվեն Ֆուլբրայթ օտարերկրյա կրթաթոշակային խորհրդի քննությանը ԱՄՆ-ում: Վերջնական հաղթողների անունները պարզ կդառնան 2006թ. ապրիլին, երբ ստացվի համապատասխան հաստատում հյուրընկալող համալսարանների կողմից:

Դիմումի ձեւերը կարող եք ձեռք բերել ԱՄՆ դեսպանատան Հասարակայնության հետ կապերի բաժնից կամ դեսպանատան վեբ կայքի http://www.usa.am (Announcements) էջից: Լրացված դիմումները պետք է ներկայացվեն ԱՄՆ դեսպանատան Հասարակայնության հետ կապերի բաժին՝ մշակութային հարցերով օգնական Անահիտ Խաչատրյանին, հասցեն՝ ք. Երեւան, Ամերիկյան փող. 1: Լրացուցիչ մանրամասների համար նույնպես կարող եք զանգահարել Անահիտ Խաչատրյանին 464700 (ներքին հեռ.՝ 4310) հեռախոսահամարով:

ՀԱՃԱԽԱԿԻ ՏՐՎՈՂ ՀԱՐՑԵՐ

- Ժամկետների պահպանումը պարտադի՞ր է: Ժամկետները փոփոխման ենթակա չեն:
- Եթե նախկինում դիմել եմ, սակայն հաջողության չեմ հասել, կարո՞ղ եմ կրկին դիմել: Այո:
- Ի՞նչ չափանիշների հիման վրա է կատարվում ընտրությունը: Դիտարկվում են հետեւյալ գործոնները. մասնագիտական որակավորում, ծրագրային առաջարկ (որակ, նպատակահարմարություն), ձեռք բերված գիտելիքների կիրառումը վերադառնալուց հետո, անգլերենի իմացություն, ծրագիրը Միացյալ Նահանգներում անցկացնելու անհրաժեշտությունը, անձնական որակավորումները, երաշխավորագրերի որակը: Նախապատվությունը տրվում է այն թեկնածուներին, ովքեր նախկինում Միացյալ Նահանգներում չեն եղել կամ էլ ԱՄՆ-ում այդպիսի աշխատանքի համեմատաբար քիչ փորձ ունեն:.
- Ի՞նչ է մտնում կրթաթոշակի մեջ: Ճանապարհածախսը, ամսական կրթաթոշակը եւ գումար գրքեր ձեռք բերելու ու նոր բնակավայրում հաստատվելու համար:
- Կարո՞ղ են ընտանիքի անդամները նույնպես մեկնել: Այո, սակայն բոլոր ծախսերը հոգալու եք անձամբ դուք:
- Ես անձա՞մբ պետք է պայմանավորվածություն ձեռք բերեմ ԱՄՆ համալսարանի հետ: Այո, խորհուրդ է տրվում, որ դուք Ձեր դիմումի հետ միասին ներկայացնեք հրավեր որեւէ ամերիկյան համալսարանից: Եթե դուք չգիտեք, թե Ձեր ծրագիրը որտեղ հնարավոր կլինի ի կատար ածել, ապա Ֆուլբրայթի ծրագիրն իրականացնող գերատեսչություններն իրենք կընտրեն որեւէ համալսարան:
- Երաշխավորագրերը դիմումի հետ միասի՞ն են ներկայացվելու: Երաշխավորագիր տվող անձինք դրանք պետք է ֆաքսով ուղարկեն ԱՄՆ դեսպանատան հասարակայնության հետ կապերի բաժին (46-47-35 կամ 46-47-42) կամ դրանք կարող են ներկայացվել դիմումի հետ միասին՝ առանձին փակ ծրարով:

Փաստաթղթերի ներկայացման վերջին ժամկետը 2005թ. հոկտեմբերի 21-ն է:

ՄԱՆՈՒՑՈՒՄ

armentel

«Արմենտելը» տեղեկացնում է

Սյուների մատակարարման համար նախապես հայտարարված բաց մրցույթի փակման օրը 2005 թ. սեպտեմբերի 1-ից տեղափոխվում է 2005 թ. սեպտեմբերի 15-ը՝ ներառյալ:

Ներկայացված հայտերը կգնահատվեն «Արմենտել» ՀՁ ՓԲԸ-ի կողմից ստեղծված մրցութային հանձնաժողովի կողմից: Հաղթողին որոշելու կարգը (գնահատման չափանիշները, մրցույթին մասնակցելու անհրաժեշտ փաստաթղթերի եւ պահանջվող ապրանքատեսակների ցանկը, անհրաժեշտ որակա-տեխնիկական չափանիշները, վճարումների կարգը, մրցույթում ծածկագրերի կիրառման կարգը) նկարագրված է մրցույթի կանոնակարգում: Հայտում անհրաժեշտ է ներկայացնել հետեւյալ փաստաթղթերը.

- Պետական գրանցման փաստաթղթի նոտարական վավերացմամբ պատճենը (ՀՀ-ում գրանցված կազմակերպությունները՝ Պետական ռեգիստրի գրանցման վկայականի, իսկ օտարերկրյա կազմակերպությունները՝ տվյալ երկրի իրավասու մարմնի կողմից տրված փաստաթղթի պատճենը):
- Մասնակցության երաշխիք
- Համաձայնության աղյուսակ
- Գնային առաջարկ

Մրցույթի կանոնակարգին ծանոթանալու եւ դրա պատճենն ստանալու, ինչպես նաեւ հայտերը ներկայացնելու համար շահագրգիռ անձինք կարող են դիմել մինչեւ 2005 թ.-ի սեպտեմբերի 15-ը ներառյալ՝ յուրաքանչյուր աշխատանքային օր ժամը 10:00-ից 16:00-ը հետեւյալ հասցեով. «Արմենտել» ՀՁ ՓԲԸ 375014, Երեւան, Ահարոնյան 2, 2-րդ հարկ, 212 սենյակ, հեռ.՝ 374 10 549676, ֆաքս՝ 374 10 286195:

Մրցույթի հայտերի բացման նիստը տեղի կունենա 2005 թ.-ի սեպտեմբերի 19-ին, ժամը 11:00-ին հետեւյալ հասցեով. «Արմենտել» ՀՁ ՓԲԸ, 375014, Երեւան, Ահարոնյան 2, 5-րդ հարկ, խորհրդակցությունների դահլիճ, իսկ մրցույթի հայտերն ամփոփելու նիստը՝ 2005 թ.-ի հոկտեմբերի 5-ին, ժամը 15:00-ին նույն հասցեով:

Հաղթող ճանաչված մասնակի(ցների) եւ «Արմենտել» ՀՁ ՓԲԸ-ի միջեւ պայմանագիրը կկնքվի 90 (իննսուն) օրյա ժամկետում:

Հասարակայնության հետ կապերի ծառայություն

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

*Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի կողմից **մեսաղաղրամների փաթեթաթուղթ եւ թղթադրամներ տեսակավորող ավտոմատ համակարգի փաթեթաթուղթ ձեռք բերելու նպատակով** կազմակերպություն ընտրելու համար մրցույթի կազմակերպման մասին Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկը հայտարարում է բաց միջազգային մրցույթ ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից մետաղադրամների փաթեթաթուղթ եւ թղթադրամներ տեսակավորող ավտոմատ համակարգի փաթեթաթուղթ ձեռք բերելու նպատակով կազմակերպություն ընտրելու համար.*

Մրցույթի ծածկագիրն է «CBA COINS»:

Մրցութային առաջարկություններն անհրաժեշտ է ներկայացնել Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկ՝ ք. Երեւան 375010, Վազգեն Սարգսյան 6:

Մրցույթի հայտերի ընդունման վերջին ժամկետն է 2005 թ. սեպտեմբերի 30-ը, ժամը 17-ը:

Մրցույթի հայտերի բացման ժամկետն է 2005 թ. սեպտեմբերի 30-ը, ժամը 17-30:

Մրցույթի հայտերի ամփոփման նիստի օրն է 2005 թ. հոկտեմբերի 5-ին ժամը 17-ին:

Մրցույթի անցկացման կանոնակարգը հրապարակված է Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի ինտերնետային WEB կայքում (www.cba.am): Մրցույթի անցկացման կանոնակարգը, ինչպես նաեւ լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալու համար ցանկացողները կարող են դիմել Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի գործերի կառավարչություն, հեռ. 56-04-41, ներքին՝ 18-00:

ՀՀ ԿԲ մամուլի ծառայություն

ՀՀ ԿԲ խորհրդի նիստում

ԿԲ խորհուրդը օգոստոսի 30-ի նիստում հաստատեց «Հայաստանի Հանրապետության տարածքում արտարժույթի առուվաճառքի սակարկությունների կազմակերպման լիցենզավորումը, կարգավորումը եւ վերահսկողությունը» կանոնակարգ 11-ը, ՀՀ ԿԲ 2005 թ. 1-ին կիսամյակի ֆինանսական հաշվետվությունը եւ ՀՀ ԿԲ 2005 թ. ծախսերի նախահաշվի եւ կապիտալ ներդրումների ծրագրի երկրորդ եռամսյակի կատարողականը: Ի գիտություն ընդունվեց ՀՀ ԿԲ 2005 թ. 1-ին կիսամյակի հաշվեկշռի եւ ֆինանսական արդյունքների վերլուծությունը:

Խորհրդի որոշմամբ փոփոխություններ եւ լրացումներ կատարվեցին «Վարկային կազմակերպությունների գործունեության կարգավորումը, վարկային կազմակերպությունների գործունեության տնտեսական նորմատիվները» կանոնակարգ 14-ում:

Խորհրդի որոշմամբ արտարժույթի առք ու վաճառքի գործառնություններ իրականացնելու թիվ 512 լիցենզիան ուժը կորցրած ճանաչվեց:

Խորհուրդը որոշեց հրապարակել ՀՀ ԿԲ 2005 թ. երկրորդ եռամսյակի բանբերը:

ՀՀ ԿԲ մամուլի ծառայություն

ՀՀ Կենտրոնական բանկը 31.08.2005թ. ժ.9.00 ից սահմանում է արտարժույթի հետեւյալ հաշվարկային փոխարժեքները ու գնման եւ վաճառքի հետեւյալ գները.

ISO-ի կոդը	Միավոր	Արտարժույթ	Հաշվարկային փոխարժեք	Գնում	Վաճառք
USD	1	ԱՄՆ դոլար	468.34	463.70	473.00
EUR	1	ԵՎՐՈ	570.48	567.10	573.90
RUR	1	Ռուս. ռուբլի	16.41	15.40	17.40

Լրատվական գործունեություն իրականացնող՝ «Ազգ օրաթերթ» ՍՊԸ, Երեւան, Հանրապետության 47: Պետական գրանցման վկայականի համարը՝ 02 Ա N 047261, տրված՝ 17.02.00 թ.:
Թողարկման պատասխանատու, գլխ. խմբ. Հակոբ Ավետիքյան: Տպաքանակ՝ 3000, ստորագրված է տպագրության՝ 30.08.2005, գինը՝ 100 դրամ, տպագրում է «Գինդ» տպագրատունը: